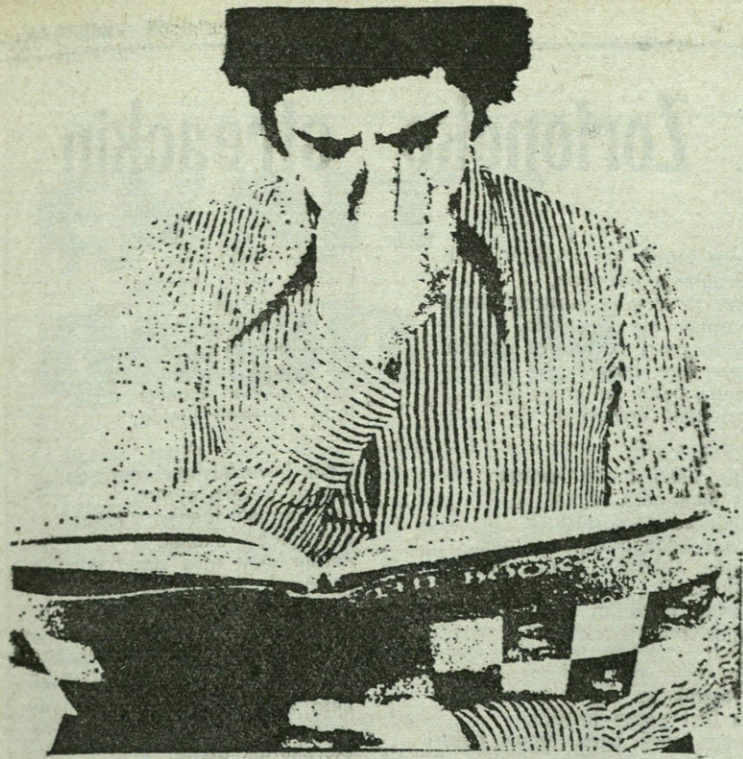

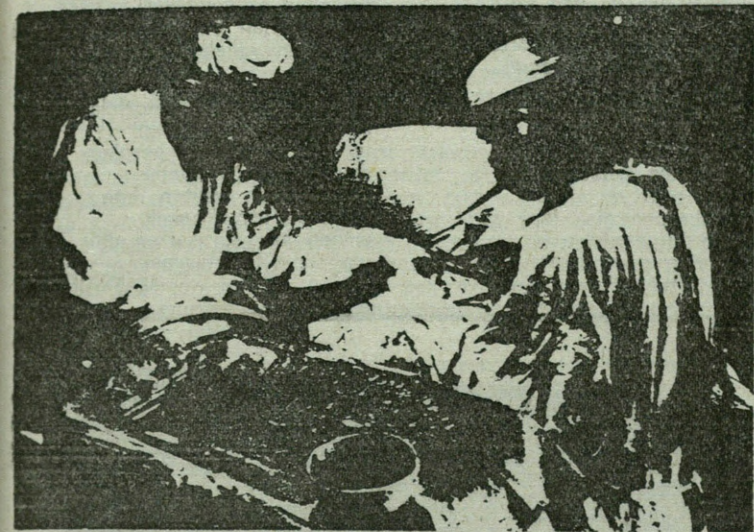

zeruko ARGIA

BANAKOLA: OKENDO, 22 - DONOSTIA - TEL. 426666 - PREZIOA 8 PEZETA

PROFESIO ELKARTEEN LEGEA

kinka larrian

NON ZER

Zezenak . . .

Urrujulegi . . . 3 gn.

Urolaldeko toki izenak

Anatsan . . . 7 gn.

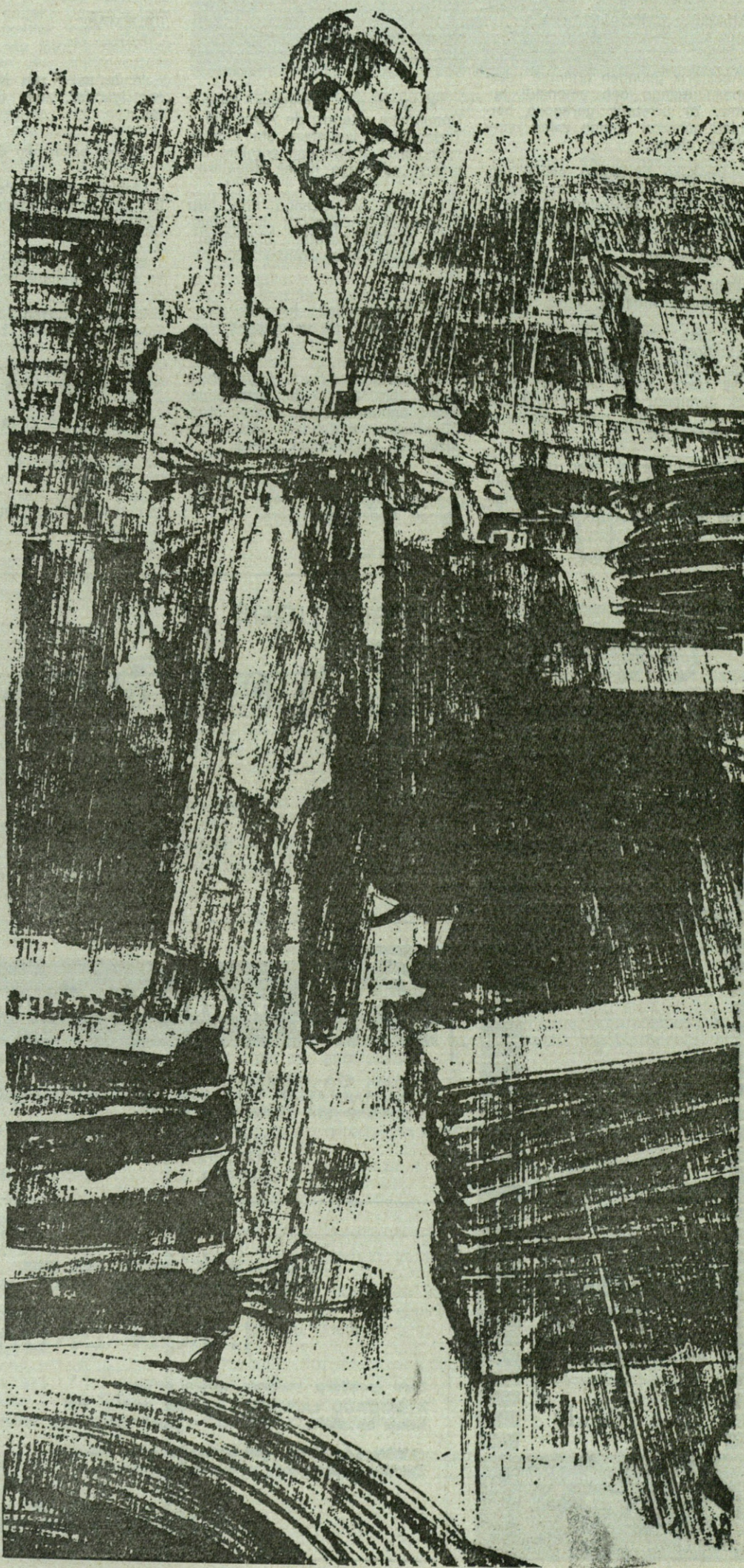
"Katolikotasun
herrikoia"

Amunsa . . . 9 gn.

On Kosme eta zerua

Arostegi . . . 9 gn.

zer su ote dago azpian?

Omenaldiak Xenpelar - Saria, ididemak

LEGORRETAN

Jesus Eskisabel bertsolariari egi-ten diote omenaldia Legorretan, Apirilaren 7an. Goizeko 11,30etan bertsolari-saioa:

Agirre
Lazkano
Lasarte
Lizaso
Lazkao-Txiki
Garmendia

Trikitixa: Sakabi eta Egañazpi.

Ondoren lagunarteko bazkaria BILKOINen, 2,30etan.

ZAHARREI OMENALDIA

Ahazturik geunden oraintxe udazkenean egingo den omenaldi honetaz, 70 urtetatik goragoko bertsolari zaharrei egingo zaien omenaldiaz, alegia.

Asteasuko bertsolari saioak go- garazi digu. Hantxe ikusi genuen Gorrotxategi, Igarzabal, Lazkano, Lasarte eta Lizaso bertsolarien artean Batista Kortajarena, ONDAR-TZA bertsolaria.

Pello Errota zenaren alabaren semea dugu Ondartza, hots, biloba.

70 urte beterik ditu Ondartzak. Udazkeneko omenaldira deiturik dago. Egun haundi horretan omen- duak izango diren bertsolari zaha- rrak goraipatu zituen bertso batez. Orduan gogoratu ginen udazkene- ko omenaldiaz.

Joxe Salaberriak esan digunez 7 besterik ez daude izenak emanik. Gipuzkoatik 6 bertsolarik. Zazpiga- rrena nafarra. Bizkaitik ez du orain-

dik inork eman. Ezta mugaz bes- taldetik ere.

Ez dezagun ahantz Euskal Herri-ko bertsolari zahar guztientzat de- la omenaldia. Bertsotan edo pla- zan edo tabernan edo lagunartean edo inoiz txapelketaren batean edo jardun den 70etik goragoko ber- tsolariantzat hain zuzen ere.

Apirilaren 21erako jakin nahi li- tuzkete parte hartu behar duten bertsolarien izenak. Ez lo har, be- raz, bertsolarien bat herrian dau- kuztenok.

Dei Zeruko Argiara edo bestela zuzenean: Joxe Salaberria, Aieta, Donostia, 212309 telefonora.

XENPELAR SARIA

1974garrengo «Xenpelar Saria», Donostiako «Centro de Atracción y Turismo»ren laguntzaz eta Euskal- tzaindiaren ardurapean antolatu da, oinarri edo lege hauek dituelarik:

1) Hiru sari izango dira hiru bertso-sail onenentzat: lehenengo- ari, 12.000 pezeta; bigarrenari, 8.000 pezta; hirugarrenari 5.000 pe- zeta.

2) Bertso-sailak, herri-literatura- ren mailakoak eta eskolakoak izan- go dira.

3) Bertso-sailak argitaratuak izango dira. Berdin da bertso-pape- retan, egunerokoetan, asterokoetan, hilerokoetan edo beste edozein al- dizkaritan argitaratuak izatea.

4) Argitaratzeko epea: 1973ga- rrengo Abuztuaren 15etik 1974ga- rrengo Abuztuaren 15era.

5) Zuzenbide honetara bidaliko ditu egileak bost ale: Academia de la Lengua Vasca, Ribera 6, Bilbao.

6) Bialtzeko epea: 1974garrengo Abuztuaren 31 arte.

7) Egileak, bertso-saila noiz eta non argitaratu den paperaren sai- hets batean idatziko du.

8) Egileak, nahi dituen bertso- -sail guztiak bial ditzake.

9) Epaileak, Euskaltzaindiak au- keratuak izango dira.

10) Donostiako euskal festetan banatuko dira sariak.

IDIDEMAK

Jende asko zen Martxoaren 31- ean igandez, Aian ididemak ikus- ten.

Uztarri bakarrek demak ziren.

Manuel Iruretagoiena Mañenze- lai» eta Joxe Antonio Arrillaga-ren idiak ziren elkarren aurka.

2.025 kiloko «Harri-berri» deituri- ko harriaz baliatu behar zuten.

Bi itzai zituzten Manuelen idiak. Joxe Antoniorenak, berriz, hiru.

23 plaza eta zinta bat egin zi- tuen Manuelen idiak.

20 plaza eta zinta bat Joxe An- toniorenak.

MUTIOZABAL

Zorioneko streackin

I
Nere lagun bat inguratu zait berebiziko kezakin, gaur ez dagola bururatzetikan mutillak eta neskakin. Moda berri bat sortu dala-ta izena ere bazakin, danen aotan or omen dabil zorioneko Streackin.

II
Egia esan moda kontuan gu biok gera legoak, auek zergatik sortuak diran esango digu geroak. Baiña ekartzen baldin baditu gazteriaren beroak, bertso batzutan emango ditut emen erremedioak.

III
Oraindik ez da asko azaldu gu bizi geran lurrera, baiña nork esan emen berari egingo zaion arrera. Neska gazteak larru gorrian ikusten asten bagera sasoi daukana igo ditek katedraleko torrera.

IV
Aspaldi ontan or ari ziran gonak egunero moztzen. Gaur bate gabe ikuste orrek ez nau ni geiegi poztzen. Ogibidea galtzen bait dute aritzen diranak josten. Sastearentzat a zer oporrak oaingo martxan datozten!

V
Era ortara ibiltzen dira mundu ontan abereak. Oiek bezela ikustekotan jaunak, egin du gureak. Lau ankakoen gisa lenengo ikusten diran aleak, asunarekin ondo igurtzi kendu arte azkureak

VI
Udaran noski moda klase au Egingo zaigu ugaldur, baiña oraindik egia esan ez da askorik zabaldu. Bera indartu baiña lenago nai baldin badegu galdu, larru gorrian ikusten dana Polo Norte-ra bialdu.

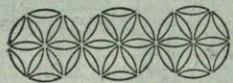
VII
Odol beroak daukanari an jarriko zaizka epelak eta gogoak joango zaizkio erakusteko okelak. Paraje aiek nola diran txit preskoak edo mozpelak bertan eduki gorputz guzian atera arte ospelak.

VIII
Polo Norte-ra egin ezkerro aste bateko bisita, laster ditugu modak dituan txorakeriak utzita. Ta armarioan baldin badauka abriguren bat josita bueltarakoan ikusiko da pozikan asko jantzita.

IX
Berdin baldarrak zeratenak ta berdin tipo piñekoak, modarengatik ez beintzat kendu ifioiz zuen soñekoak. Oso ederki daude barrengo zer esan ez gaithekoak, larru gorrian etzaudete ez jantziakin ainekoak.

X
Gaste maiteak, etzaitzela izan berde ta lizunak, ta beti bete bear bezela dauzkagun eginkizunak. Oso gutxian irauten dute modaren asmakizunak, urteen kargak uxatzen ditu gorputzen berotasunak.

MATXAIN

BOUTIQUE

Snecane

bazkari onaren zainpargarria
eta txarraren estalgarria

31 agosto, 5

Gazteen, Boutique

Urrutizkiña: 41 18 75

DONOSTIA

aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA:
FUENTERRABIA, 19 - URRUT. 11459
DONOSTIA

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinez egiten be' dezuz
ATOMIZADO LAGARTO — Jaboia erabiltz beti
Eekuz be' zabiltz, LAGARTO — Jaboia bear dezu erosi

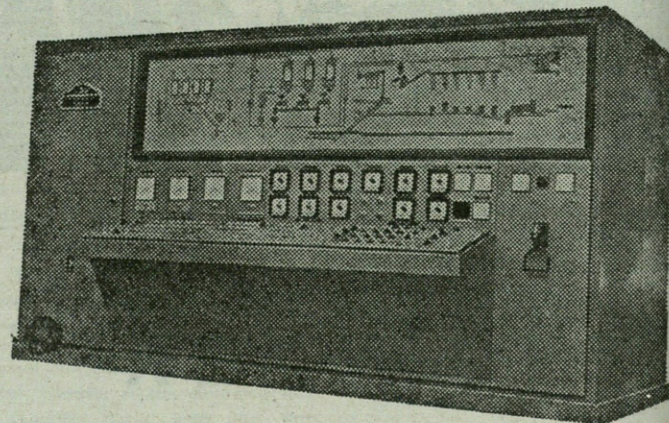
JABON LAGARTO, garbiketarako jabol bakarra
Etxeko-andrearentzat neekamerik egokiak.

JABON LAGARTO!

LA CASA
DEL CAFE

Juan Irujo

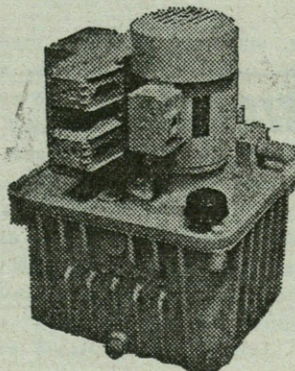
San Marzial, 19 - Urrut. 413801
Donostia

TXIMIST-INDAR SAILLA
Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

OLIO-INDAR SAILLA
Departamento
HIDRAULICO

GARBE-LAHMEYER
WUPPERTAL-ALEMANIA
Etxearen banaketa ta
teknika laguntza

Banaketa ta Teknika laguntza:
REX-ROTH GMBH Alemania
RUHRITAI Sp A Olio-indarra. Italia
TUROLIA Sp A. Italia

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landelak:
Jolastokieta (Horrera)
SAN SEBASTIAN
Urrut. 353840 (7 ar) ta 351860
Telex. 36173 GOIME E
Erakusketa eta denda:
Iparraguirre, 15 - SAN SEBASTIAN
Urrut. 428082 ta 428625
Ordezkaritza:
Eufelio Sordana, 18. Urrut. 220835-51
VITORIA

EKAITZ ONDOAN

Eguzki goxoa dugu maite ekaitz ondoan. Baina batzuetan kentzen ez den lanbroaren aspian iraun behar izaten dugu.

Lanotsua da Euskal Herria. Luzaroan egon ohi gara eguzkia ikusi gabe. Batzuetan giro bustia, bestetan errea. Gutxitan oskarbi eta eguzki argitan. Halere ezin gorrotatuko dugu geurea dugun xirimiria.

Hau berau gertatu zaigu gotxaiaren hitzaldiaz. Nondik eta zertara zetozen ez genekien trumoi eta ostotsak entzun ditugu. Enbata gogorra sortu zen Estaduaren eta Elizaren artean. Zertxobait hozturik zeduzkan azken urteotako tirabiraxoak aspaldiko bi lagun zahar hauk. Baina, oraingoan, erabat haserrazko kinkan jarri ditu hitzaldi batek.

Zer dela eta atera dute oraingoan honelako aldea bi lagun zahar hauek? Herri arazoak pozoindu ditu harreman hauek. Estadu batean bildurik dauden herri desberdinen arazoak sumindu ditu bazterrak. Gotzaia e zda mintzatu elkartasunaren aurka, herri hoiek bizi duten egoeraz eta duten eskubideaz baizik.

Izan ere elkarrengana biltzeak ez du esan nahi bakoitzak bere izaera, nortasuna eta abar galdu behar dituenik. Zergatik izan behar dute berdinak?

Hau da bizi dugun arazoa. Eta hau da gotzaiak aipatu duen arazoa. Baina informatzaileek bere orpotik atera dute arazo hau. Egiazko arazoa ez da Estadua eta Elizaren arteko harremana. Ez da bien eskubideak eztabaidatzea eta mugatzea.

Herri arazoa dago eztabaida eta haserre honen sustraian. Gotzaiak haintzakotzat har ala ez har, horretaz hitzegin ala ez hitzegin. Hor dago arazoa. Gotzairik eta Elizarik ez balego ere hor legoke. Ez du inork asmatu.

Baina politikoa bat edo beste bakarra izan da honetaz mintzatu dena istilu honetan. Madrilo egunkariaren bat edo beste bakarrik arduratu da honetaz. Beste guztiak ihes egin diote egiazko gertaerari. Gertaera honek sortu duen Estaduaren eta Elizaren arteko tirabirari eman zaio garrantzia. Bien arteko tirabira hau nahi izan da lasatu eta goxatu. Zuhurtzia eta patxada eskatu zaie horretarako bi alderdiei. Eta gotzaiak orain artean agertu duen zintotasuna, leialtasuna eta borondate ona gogorazi zaizkio minduari.

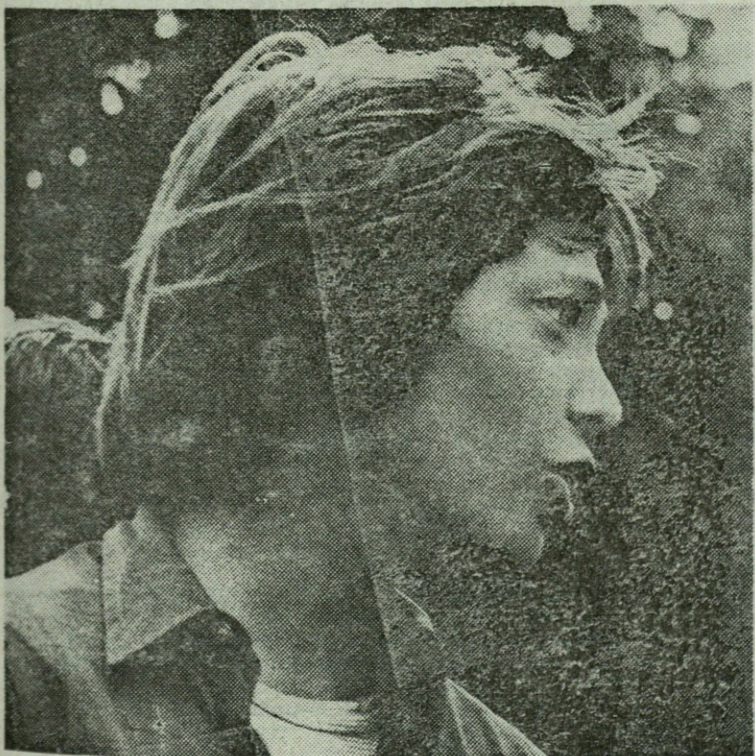
Arazoa, ordea, ez da gotzaia zintzoa den ala ez, argia den ala ez. Gotzaiak gai hori aipatzeko eskubidea duen ala ez. Egoki eta garai onean aipatu duen ala ez. Hori beste upeleko sagardoa da. Eta gure kazetari gehienak beste upel eta beste sagardo hau gora eta behera jardun zaizkigu ekaitzak iraun duen bitartean.

Ekaitza pasa da. Baina ez da argirik sortu. Lanopean dirau herriak. Lehen genuen lanbroak estaltzen digu eguzkia. Izan ere ez zaie hitzegiteko aukerarik eman arazoa bizi dutenei. Isilik daude. Bai aberasgarria gertatuko zela gorabehera honetan herrialeen iritziak eta arrazoiak jendeari agertzea!

Bitartekotza ona egin omen dute egunkariak borroka honetan. Bien arteko tirabirak lasatzeko eta goxatzeko lan haundia egin omen dute. Baina gure ustez egiazko gaitza izkutatu. Txinpartak itzali dituzte, baina suaren lekua gordez. Erdirazaleen eta herrizaleen arteko borroka agintarien arteko borroka bilakarazi dute. Herri arazoa, Eliz arazo bihurtu dute.

Egia esan, ez zegoen eguraldia itsasora ateratzeko modukoa. Oso haserreka zegoen ontzi koxkor batean nolanahi irteteko. Orain larealdia du berriro. Orain da gauzak argitzeko garaia. Isilik dagoenari hizketan uzteko garaia dugu. Inork ez lioke argiari beldurrik izan behar.

Argia itzali ez da sukaldean sesioan dabilten senideen haserreka goxatzen. Ilunak ez du bakerik egiten. Herri arazoa bizi dugunoi mintzatzeko aukera eman behar zaigu. Hitzegiteak eta arazoak garbitzeak ez diezaguke ona besterik ekar guztioi.

Hurrengo urteetan estudiante kopurua urritu nahi?

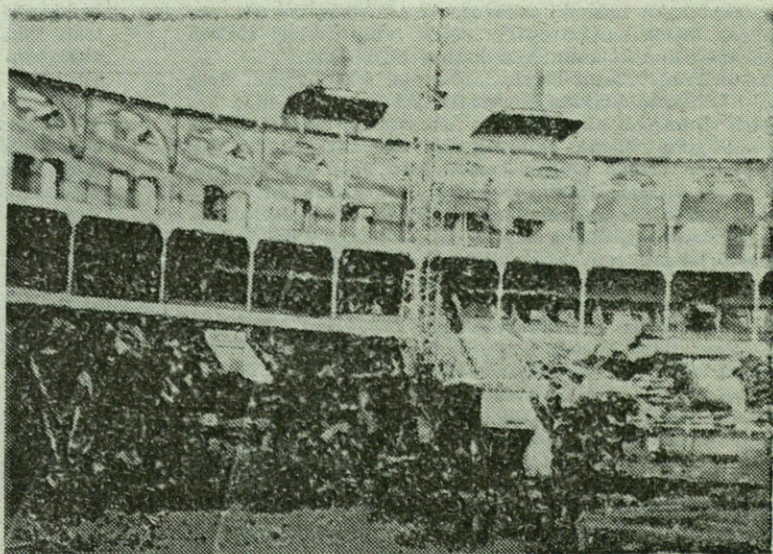
ZEZENAK...

Denok dakigunez, Donostiako zezen-plaza «berria» suntsitua izan da. Donostiako urbanizazioak hala eskatzen zuen. Garai batetan hiri-barnetik urrun xamar eraiki nahi izan zuten okore mozarabe hura, behin betirako izkutatu da. Botatzen hasi ziren lehenbiziko egunetan egin nion argazkian, erne ikusten da, zutik eta agintari, garabi errauslea. Garabi hauxe berbera izango da, beharbada, plaza berriari eraikitzen lagunduko diona.

Denok dakigunez, ordea, hamai-ka hizpide, polemika eta liskar sortu du arazo honek. Batzuen eritziz, opil mozarabea kontserbatu egin behar zen, donostiar historiari zantzu garrantzizkoa inprimatu baitio, urteetan zehar. Donostia pastel hori gabe, ezin daiteke Donostia izan. Benetako Donostiak bere ezaugarriak nagusi eta jatorrenetako bat galduko omen du. Nahiz urtean zortzi egunetarako bakarrik balio izan, argi omen dago donostiarren jatorrasunari egiten zaion oker eta eskarnioa. Ez ahal dago beste toki-rik etxeak eraikitzeke? Beste bat egitekotan, zertarako errausi lasa dagoen zezen-plaza historikoa? Urbanismo berri anker honek ez omen die begirunerik gordetzen, bizitzan zehar horren baliotsuak izan zaizkigun historiari beteriko monumetu agurgarriei.

Beste batzuen eritziz, ordea, besoak zabalik hartu behar omen dugu zorioneko erabaki errauslea. Eta hementxe agertu nahi nuke nik ere neure aburu pertsonala: bat natorrela, alegia, aipatu erabaki errauslearekin. Zezen-plaza batek, jakina, era askotara bilaka ditzake bihotzen taupadak dardarazko: hil zorrian dagoen zezen errukiorrak, bere hiltzailea adarren punttan hartuta airean botatzen duenean; edo-ta baita haizkolaria apustu batetan ere, neke latz, izerditsa eta txalotuen ondoren, bata besteari doidoi jan dienean. Hots, zezen-plaza bat, berez, mota askotako herriari eta ikuskariak antolatzeke toki apropos bat baino ez da. Zezenplazari diogun gorrotoa, zezen-jaia —odol-jaia esango nuke nik— zentzugabe eta zaharkitua bilakatu delako da. Hemen hasten da zezen-jaiaaren aurkako garenen gorrotoaren arrazoinbidea.

Hain zuzen ere gizatasuna goral-zen horren iaioa dugun gizarte sofistikatu honetan, edozer gauza gerta daitekeela ondotox gaude jabetuak. Baina eta halere, bidezko deritzagu horrelako kitenkeriak eratzeari kemen osoaz erasotzeari. Ihazko urriak 13ko «El Diario Vasco»-n Ramon Zulaicak bulartsuki kondenatu zuen plaza berri baten beharra. Ez du gorde nahi, jai odol-zaleari dion arangura. Luma gutti, ordea, bera bezain kementsu arrazointzera ausartzen direnak.

«Plaza honetan ez da gehiago zezenik sarraski bihurtuko».

Norbaitek esan dezake, ximplekeria bat dela edo samurkeria bat, animalienaganako bihozpera agertzea. Biafran, Viet-namen edo-ta Chilen gertaturiko giza-odol ixurtze lotsagarrien garaiotan, zezenen errukio-tasunaz kezkatzea, eskapismo bat izan daitekeela pentsa dezake norbaitek. Gertakari guztiak du eragina, herri-kontzientzia bat sortu edo hezur-mamitzeko garaian. Ga-urko «corrida»-ren alde egoteak bezalaxe, aurka egoteak ere. Postura bat hartu eta agertzea da jatorrena, agertuz gero, lehenean finkatu eginen baikara edo-ta arrazointzearen poderioz, bestearena hartu. Ze-

zen-jaiaaren feudo nabarmentzat jo ohi da Andaluzia. Baina Andalucia bertan, Errepublikara garaietan, «corrida»-ren aurkako giro zorrotza sortu zela ere, irakurri ahal izan dugu. R. Zulaicak ongi zioen bezala, badirudi interes gogorrek daukela festa anakroniko honi eutsi nahirik. Interesak interes, badirudi ordea, heriotzeko ordua iristen ari zaiola eta garai batetako Inkisizioaren desagertzeari bezala —eta orduan ere interesak interes— oles egin behar diogula festa honen itzaltzeari.

JON URRUJULEGI

C. O. U.

C.O.U.-ko ikasle batzu garenaz, gure artean gertatzen ari diren zenbait iskanbilaren berri emateko asmoz idazten dugu aldizkari honetara, ondo baderitzazue, publikatzea.

Gauza ezaguna zaigu guztioi, huelga edo greba ugari badela azken aldi honetan COU-ko ikaslearen artean: Bizkai eta Gipuzkoa osoko instituto eta kolejoetako COU ikasleak greban daude eta baita Santander eta Nafarroa guztian ere. Greba eta protesta hauen arrazoiak pixka bat azaldu nahi genituzke, norbait oraindino ohartu gabe egongo delakoan.

COU-ko estatutoak dinoenez, kurtso hau pasatzen duten ikasleek, Unibertsitate sartzeko ahalmena dute beste edozelango azterketarik egin gabe. Ministerioak ezarri nahi dituen selektibitate neurriak estatuto honen aurka doaz eta hor dago gure jokabidearen sustraia.

Gure ustez, protestaren alde dauden arrazoiak hauk dira:

—Unibertsitateko kultura mailaren beherakada nabarmena atxakiatzat harturik egin nahi dutena zera da, hurrengo urteetan estudiante kopurua urritu.

—Ez dugu uste, masifikazioaren soluzioa behar-beharrezko diren estudianteen urritzean dagoenik, baizik eta Unibertsitatearen haunditze eta gehitzean.

—Neurri hau kurtsoaren erdian agertu direnez, ezinezkoa da ikasleak behar dan bezala prepartatzea, toki batzuetan programak guztiz aldatu eta berri-ekin egin behar direlako.

—COU-ren ebaluazio era guztiz desegiten dute, kurtso honen helburuak ere birrinduz: Ikaslea Unibertsitate-erako gertatu gabe, selektio honetarako «pase» bat bihurtzen da bakarrik.

—Neurri berri hau ipintzeko erabakia, maixu eta ikaslearen iritzia kontuan eduki gabe hartu da.

Gure ustez, ikasketen kalitatea beheratu ez dadin, azterketa hau baino beste bide egokiagorik badago: Batxiller mailan gehiago esijitu ikasleei.

Ikaslearen buruhaustea bakarrik ez da hau, irakasleena ere bai baizik. Martxoaren 26an, arratsaldean, Bizkaiko kolegio pribatu-erako irakasleak batzarre bat euki zuten, arazo honetaz beren erantzuna erabakitzeke.

Zuzen ez dagoela uste dugun neurri baten aurka gaude eta gure protesta zeozterako izango dela espero dugu.

E. B. eta F. A.
COU-ko ikasleak

ARGIA

Zuzendaria:
MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

Nafarroa, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoek argitaratua. (Kale Nagusia, 50-1.º Bur-
lada - IRUIÑEA).
Donostia: Okendo, 22
Tel. 41 95 88

ARPIDE SARIA:

Barruan	350 pezeta
Korreo batasune- tako herrietan	400 pezeta
Atzerrietako bes- te herrietan	420 pezeta
Airez	Aldez aurre- tik galdetu

Salmenta (ale
bakoitza) 8 pezeta

Moldiztegia eta Idazkola.
«Gráficas Navas»
A. Adoain, 1. IRUIÑEA
D. L.: NA. 80-1963

apirilaren inguruan

Eibarko "Club Deportivo" sortu zeneko berrogeita hamar urteurrena dela eta, martxoaren 26an, eratu zen programaturik den hitzaldi sortako lehena. Ekin ere Juan San Martinek ekin zion, Eibarko historiari buruzko zenbait ikuspegi eta xehetasun maisuki azalduz. Aretoa gainezka eta entzuleok ur-bitsetan, historiak —nor bere herriari atxikia denean— kontu kontarizko ipuina dirudi eta.

Apirilaren 23an., berriz, ordu eta toki berean, Jose Luis Lizundia Eibarko geografia arloaz mintzatuko da, Deba, Durango eta Markina eskualdeen arauera izan dituen gora-beherak aztertuz, bai eta Bizkaia eta Gipuzkoaren arteko mugan bertan izan duen eragina ere.

● Apirilaren 14ean, eratzeke dira Elizondoren urtero eratu ohi diren soka-tira eta makil-tira txapelketak.

Arrakasta handia izan ohi dute Baztango Club Deportivo delakoak muntatzen dituen txapelketa hoiek. Ea ba, aurtien ere, gizonezko lehenenik ez bait da Baztan bailadan falta!

● Apirilaren 20an. ekinen zaio Donostian Gipuzkoako Diputazioak aurtien lehen aldiz eratu duen Eskola-arteko Haur Koru Lehiaketari.

Esan bezala, lehen saioa Donostian bertan izanen da hilaren 20an. Hurrenak hilaren 27an., Zarautz eta Irunen. Eta maiatzaren 4ean., berriz, Hernanin.

Azken saioa Errenterian eratuko omen, maiatzaren 19an., "Musikaste" delakoaren programa barrena.

● Apirilaren 28an. Eubako (Zornotza) pasiotarren ikastetxean, Euskal Herriko Lehen Albokari Txapelketa eratuko da.

Albokari saioez gainera, bestelakorik ere izanen da, zenbait bertsolari eta kantariaren ihardunaldiak, esate baterako.

Denboraz adiaraziko dizugu, irakurle, programa osoa. Zauze patxadaz!

● Eta apirileko berri sorta hau bukatzeko hona azken berria, azkena izan arren, lehen lehena dena. Hain zuzen, horra non jakin dugun apirilaren 6an. Anjel Lertxundi ezkontzeko dela Zarautzen. "Andutarrak" ugaldu asmoz ari zaizkigu. Zorionak.

disko berriak

Makinatxotan entzun izan dugu euskal kantaririk onentxoek —edo hego alde honetan ezagunenek, behinik behin—, disko guti argitara ohi dutela. Kanta berriari

ZENBAT GARA

buruzko saltza hoitan ihardun ohi duen bati baino gehiagori maiz entzun izan diogu, bai, Lertxundi, Lete, Laboa eta gainontzekoek ea zergatik ez duten sarriago disko berririk ateratzen. Euskal Herriko zenbait irrati-tan kexa dira entzuleen eskabidea kantariaren emaitza baino ugariago dela.

Behar bada, arazo honek erantzun konplejo samarra du. Edozein modutan, kantariaren alde mintzatuko bagara, ezin uka erdizpurdiko disko bat erraz asko molda daitekeen arren, nolabaiteko maila bat eskain dezakeen bat, aldiz, ez dela astelehen buru zuri batetan sortzen.

Bestalde, ezin daiteke ere esan, gure kantariak kanta berririk burutzen ez dutenik, diskotan ez argitara emateak ez bait du kantariaren errepertorioa berritzen ez denik esan gura. Hain zuzen, horra hor hainbat eta hainbat kanta berri lekuko, kantariak jaialdiz jaialdi aurkeztu eta ezagutarazten dituztenak.

Jakina, zenbait irratiakok jaialdietan barrena dihardute kanta berriak magnetofonoaz bilduz, gero entzuleei irratiz eman ahal izateko. Beste zenbait ordea, hileta ugari, noizik behin baino azalduko ez diren diskoen zain. Ondorioak ezin ba, berdinak izan.

● Hala eta guztiz ere, zenbaiten erraztasunerako eta ororen atseginerako, hona non jakin ahal izan dugun laster asko disko sorta polit bat ateratzeko dela zenbait kantari.

Aditzera dugunez, Gorka Knörr kantari gaztea bi disko handi prestatzen ari omen da. Lehendabizikoa kanta zaharrei atxikia izanen da. Arabako hamar kanta zaharrek, Aramaioko kanta epiko delakoak eta "Araba" eta "Treño" izenekoak osatuko dute gasteiztar honen lehen diskoa. Bigarrena, aldiz, L.P. delakoa hau ere, knata berriz osatua izanen da.

Horrez gainera, dakigunez ere, Xabier Lete eta Lurdes Iriando nor bere disko berria ateratzeko dira, Benito Lertxundi berriz, bi disko haundi prestatzen ari da, bai eta Mikel Laboa ere. Mikel, orantxuan Errenterian izan duen erreztal berezi arte, isilik samar izan dugu luzaroan. Ea ba, moldatzen ari den disko handi hori dela eta, sarriago entzuteko betarik dugun.

ohar gisa

"La Gran Enciclopedia Vasca" delakoak Euskal Herriaren Alde deritzan aldizkaria (gaztelaniaz) berargitaratu behar duela eta, Euskal Etnalea izenekoa (euskaraz) ez argitaratzea salatzen genuen duela hiru aste. Hona arazo honetaz jaso berri dugun gutuna:

Amatiño:

Bigarren aldiz irakurtzen diut "Euskal Herriaren Alde" eta "Euskal Etnalea"ri buruzkoa. La Gran Enciclopedia Vasca-k lehenengoa argitaratzekotan dala ta.

Nik ez dakt zuk dakizun, baina bi aldizkariok zenbait edo liburuxka batean agertzen ziren. Lehen batean hola ez bazen ere, gerora hala agertzen zirenez, ditekana La Gran Enciclopedia Vasca-koak biak batean ateratzea, eta hala izatera zure jardunak huts egiteko arriskoa du.

● Hona ba, ohar gisa, irakurle zuhur honen gutun laburra. Argitaralpen berriari dagokionez, benetan poz-tuko ginatke poztu, baldin Euskal Herriaren Alde izeneko aldizkariarekin batera Euskal Etnalea ere argitara emanen balitz.

Denborak —edota Retana jaunak— esan beza.

txartelgintza

Debako Arte Lantokiak (edota Arte Eskola, herri mailan esan ohi denez), jo-ta-ke ari zaizkigu euskal artearen zenbait arlo ikertu eta landuz.

Irudigintza, modelaketa, harri-lantzea eta beste horrelako dira, behar bada, beren langintzaren emaitzarik iraunkor eta garrantzizkoenak. Hala ere, goi mailako eginkizunez gainera, badute eskuartearen beste amaika lan mota, herriaren zerbitzutan egin ohi dena, herriaren beraren eskariari erantzun jator bat eman nahiz. Horrako lan mota hoiaren artean ditugu marrazkiak, rotulazio lanak, konposizioak, margoak, txartelgintza etab.

Debako Arte Eskola honen barrena sortu izan diren irudi eta marrazkiak takian potian agertu zaizkigu azken bolada honetan euskal publikazioetan. Gabonetako "Christma" eta egutegiaren berri garai onez eman genuen. Orain, berriz, txartelgintzari ekin diote buru-belarri debatarrek.

Egia esan, diogun, ez dira lan mota honetan hasi berri berriak. Lehen ere eginak dira zenbait aproba, arrakasta handiz egin ere. Gogora ditzagun euskal jai, jaialdi, bertsolari ihardun, hitzaldi, alfabetatze ikasaldi, uda ikastaro eta beste edozeinbat saiori buruz eginiko hainbat eta hainbat txartel.

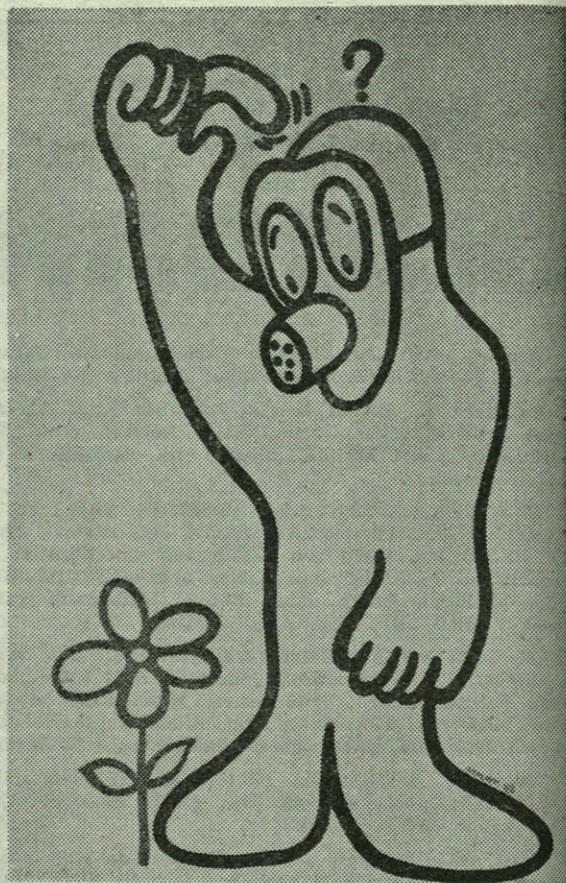
Oraingo honetan, aldiz, tarteka txartelen bat edo beste egiteari baino, nolabaiteko jarraipen eta produkzioa izanen duen txartelgintzari ekin nahi liokete, egunean egungo gaiei atxikiz, euskalgintza eta herrigintzaren pre-

miak azalduz eta salatuz.

Horra, esate baterako, joan zen astean "streak" delakoaz ZERUKO ARGIA honetan agertarazi genuen txartela, eta horra ere, sail beronetan, pozoiketa eta ikastolari buruzkoak.

Jakin dugunez, hiru marrazkilari txartelgintzari atxikiak dira egun oroz, eta bakoitzaren sorkunde lanaz gainera, prest daude edozein eratako enkargu eta iriziren arauera iharduteko, bai eta behar diren bozetoak aldeaz aurretik egiteko ere.

Txartelok, 50 x 70 2m. luze-zabal, margoaz eginak, liburutegietan jarriko dira salgai, eta enkargu bereziak, berriz, Deban bertan hartuko.

kulturaz konprometitu

Herri Kultura deritzan antolamenduko zuzendari nagusi den Ricardo de la Cierva jaunak esan berri duenez, espainiar unibertsitaria omen da Europar barrena gutien irakurtzen duen unibertsitaria. Bego, ondo dago horrelakorik jakitea, ea gure inguruko kultur triumfalismoa behingoz murrizten den.

Baina, harako Herri Kulturako zuzendari nagusiak hori baino gehiago ere esan du, horren espektakulara izan ez bada ere. De la Cierva jaunak esan duena, hain zuzen, honako hau izan da: Nik uste, unibertsitari batek egin behar duen lehen gauza bere kultura propioarekin konprometitzea da.

Gauden ez ote duen esan berak uste baino gehiago. Bestalde, euskal unibertsitariok aurki ote dezakete horrelako atxikimendurik Espainiako Unibertsitatean barrena.

bi liburu berri

KIMU sailak eskaini berri digu Joxe Erribengoa eta Patxi Ezkiaga bikoteak prestatu duen Euskal Literatura II alea.

Irakurleak dakikeenez, lehen alea XVI-XVII mende- etako literatur mugimenduari zegokion, eta bigarren alea hau, berriz, XVIII mendeari soil soilik.

Liburu atzekaldean GERO editorialak berak dioenez, hasera batetan euskal literatura osoa hiru aleetan argitaratzeko zen arren, orain, berriz, liburu gehiagotara argitaratu nahi lukete, eraz eta moldez, zentzuz eta taxuz, gaztetxoek errazago dakien.

Dagoeneko moldiztegiaren omen daude XIX mendeari buruzko bi ale berri, laster argitara asmoz.

● Jaso dugu JAUNAREN DEIA delako aldizkariaren 46 alea ere. Ale berri honek bi alderdi berezi ditu. Bai garizuma eta bazko asteo otoitz eta irakurgaiei dagokie, eta bestea, berriz, hor nonbait, informazio gisa, bildutako zenbait kronikak osatzen du, hala zenbait egoera, iritzi eta gertaeraren berri emanez, nola Gasteiz, Loiola, Ordizia eta Eibarren hartutako erabakiak ageritaratzen.

Horrez gainera, Sarrera delakoan esaten denez: "...aldizkari honek ez luke bizpauru prailtxoren baitan dagoen aldizkaria izan nahi. Euskaldun apaiz, erlijioso ta sekularrena izan behar du. Horretarako laguntzalleak behar ditu. Euskal teologilari, liturgilari, pastoralista ta kristau-idazleen laguntza. Bidali arren, interesgarriak izan ditezkeen lanak, artikulua, pastoral-esperientziak, berriak t. a."

ikastolaren berri

Gipuzkoako Ikastolen Elkarteak gogotik ekin dio lanari. Hala dirudi, behintzat, azken bolada honetan sailaen eskuratzen ari garen berriak ikusi ondoren.

Hain zuzen, martxoaren 24ean. Loiolan eratu zen bitartean, Gipuzkoako hogeita hamairu ikastolatarako ordezkari bildu ziren, eta hartu ere zenbait erabaki hartu zen, Gipuzkoako ikastola guztientzat onuragarri izanen delakoan.

Ikastolaren beraren baitan eginaraziko diren erabakiez gainera, hiru dirateke gure ustetan, ikastolatik kanpora ere bere eragina ageritaraziko duten erabakiak:

1.—Gipuzkoako Ikastolen Elkarteak prest omen dago erdarazko testuak euskaratu nahi lituzketen irakasleak diru laguntza eskaintzeko. Beraz, arlo honetan ari denak edota aritu nahi lukeenak, orain du ustegabeko aukera.

2.—Donostiako Lizeoan "Eragin Erakusketa" bat moldatuko da, non ikastolan beharrezko diren materialak interesgarri eta berrienak bildu eta erakutsi ahal izanen dira, guztion jakingarri.

3.—Ikastola Elkarteak jakinarazi nahi du, bestalde, aurtengo uda-lekua Iratzen (Lizarran) izanen dela, eta harako uda lekura "begirale" (monitore) bezala joan nahi luketenentzat ikastaro berezi bat eratuko dela Asier Sanduan barrena, Iratzen bertan.

Ea ba, gure gasteok —neska nahiz mutil— animatzen diren.

KURDOTARREN AUTONOMIA: ANKAMOTZ

Irak Estadupean aurkitzen den Kurdistango Herriak ez du onartu harek eskaini dion Autonomi legea. Lege honek badu beregan gauza onik asko, baina ankamotz gelditu dela diote lege horretaz jabetu behar dutenek.

Bagdad-ko agintariak egin duten lehen anka sartzeara, egoera berdinetan sarri gertatzen dena da, hots, Kurdistango arazoa kurdotarrek in jardun gabe zuzendu nahi izan dela berriz ere. Irak-eko aginte zentralak legea kurdotarren artean ezarri nahi izan du, hauen buru bezala agertzen den Barzaniren iritzia entzun aurretik.

Autonomiako legeak baditu bere alderdi onak egitura politikoen aldetik: Kurdistanen eratuko dira bertako ejekutiboak, legeak egiteko erakundea, administratziogintza eta baita ere polisi erakunde berezia. Hori lortzea pauso bat aurrera ematea da, baina hortan gelditzea oinarri gabeko etxa altxatzea besterik ez da. Zertarako da, izan ere, erakunde politikoa bat zertaz erabaki ez baldin badu?

Kurdotarrek petroleoaren irabazien parte eskatu dute. Bagdad-ko agintariak ez dute aintzakotzat hartu eske hori. Nonbait beldur dira ez ote diren haiek beren askatasun asmoetan urrutiegi joango. Hor dago kurdotarren arazoa eta hori zuzendu dadin elkarriketarako epe bat eman diete Bagdad-ko agintariak. Epe hori martxoaren 26-an bukatzen zen.

Era hortako zuzenketarik nehorik ez du espero eta maki giroan sartzen ari dira kurdotarren arteko ausartienak. Zer etorkizunarekin ordea?

Bagdad-ko gobernuan dauden Baas alderdikoei nehoiz baino sendagoak aurkitzen dira. Bertan, Alderdi Komunistaren laguntza osoa dute eta Nasser zaleak zeharo ados daude egungo gobernuarekin.

Nazioarteko giroan ere, Irak-eko gobernuak bere alde ditu indar gehienak. U.R.S.S.ek akordio bat egin zuen dela bi urte oraingo errejimenarekin eta benetako laguntza eskaintzen dio. U.S.A.-k ez dirudi zalantzan jarri nahi duenik arabeei eskaini nahi dien adiskidetasun aurpegi berria, nahiz eta sobietarren aldekoa gerta Bagdad-ko egungo errejimena.

Israel-ek aski du bere arazoari erantzuteko ahalaginak egitea eta Iran-ek, bakarrik, eskaini dezake kurdotarrek behar duten laguntza eta hau irakekin eraberritu duen harreman ofizialak uzten dion neurrian.

Kurdotarren egoera orain bi urte baino okerragoa dela ohartu beharko dute. Zerbait lorturik dute. Baina lortu duten hori borobiltzeko bidean gogor jarraitu beharko dute. Beren egoerak esango die kurdotarrei zer bidetik abiatu.

D. IZA

Grezia-ren askatasuna aztergai

Grezia zahar eta ospatsuari, Bizantzioko nagusitu zitzaion ondoko mende luzetan barrena. Inperio bixia hau, benetan; baina greziar eraginaz eta goi-ikutuaz oratua.

Gero, ordea, XV mendean turkoak Greziara nagusitu; eta, ia lau mende luze Greziaren izpiritua eta arima hietzeaz agertu ziren turkoen menpean. Nahiz administrazio kaxkar batez ez bestez lagundurik, turkiar etorleen kopuru gaitzak berak Greziaren herrikeraren izana aldatu zuen. Eta Grezia dextente turkia-tartu edo otoman-dartu zen 368 urtez. Jakina denez oraindik areago egin zen Albania, erlijioaren aldetik Europako mahometar erresuma bihurtuz.

Grezia inoiz berriro greziarra (hellenikoa, alegia) izango ote zen asmoa, amets edo zorakeria ere iruditzen zitzaion 1.800-ko greziar abertzaleei. Nola mamituko Grezia berriaren helburu urrun hura?

Askatasun gudaldiaz geroztikako 150. urtemuga zela bide, horixe izan zen Londres-ko King's College delakoan 1971an hautatu zen ikergaia. Ikastaldi hartako hamar mintzaldiak argitaratu berriak dira bilduma batetan: «The Struggle for Greek Independence», Richard Clogg Ed. £ 5.95. Eta saiakera-sorta hori buruz agertu diren txostenak eta artikulak, nahiz Grezia barneko politika-bide soilari buruz ezertxo ere ez esan, jakinagari iruditu zaizkit.

1821 an, Napoleon-en kontrako garaitzapen nekeza fresko zegoelarik, eskuindarren eskuetan zegoen Europa. Metternich buru, hauxe zen europar gobernu guztien kezka nagusia: 1789 berririk ez. Dena ito, beraz, «desordenu» guztiak xeha, ezkertar Jaialdiak oro zafra; iraultza hazirik xumeenak berak, buztandu baino lehenago sega. 1848ra

arte, «Elkarte Saindu»-en urte hitsak izan ziren European, eta kapitalismorik lotsagabe eta ankerrenarenak.

Errusia, «pan-eslabismo»-aren birtatez, eta ez beti xede garbitan ari, Austria eta Turkia barneko eslaboak bultzatzen zituen. Frantziak eta Bretona Nagusiak, berriz, Mediterraneoan Errusia soberasko indar zedin beldurrez, Turkia atzerakola laguntzen zuten; eta «indarraren oreka» famatu hori zela bide (orduan ere hala baitzen mundua!), Greziako, Serbiako, Albaniako, Mazedoniako, Bulgariako, eta abarrek herriak, Turkiako inperioan segitzera hertsatzen zituzten.

Greziarentzako, hortaz, oso garai txarra eta desagokoa zen 1821-koa. Greziar abertzaleek zerbait egin nahi zuten, bai. Nola, ordea? Viena, Londres, Paris, bertako eliza bera, aurka izanik, zer ote? Gehiegizko ziruclien.

Turkiarrak, berriz, Grezia guztian barrena sakabanaturik (oraindik ere Txipren dauden bezalatsu: hiru greziar, turkiar bat), ongi sakabanaturik eta... agintaritzaren jabe. Greziatik at ere, etsaia ez zen, izan, txingurri bat: koloka edo erdi-koloka bazegoen ere, ez zen makala Turkiako inperioa: Balkanak oro menderaturik, Belgradoraino; Turkia bera, Kurdistan, Siria, Irak, Arabia osoa, Egipto...

Greziar abertzaleak, horrela, King's College-ko hizlariak beren liburuan azaldu dutenez, bost joeratan zatitu ziren:

1. Ameslari batzuek Bizantzioren erresuma gaitza birmoldatzea edo birreraikitzea pentsatu zuten: etnia askok osatua, beraz, greziar eragina nagusi atxikiz eta kristau ortodoxia erresuma-erlijio jarritz, Erdi-Haroko bizantzar saiaketa berriztu

nahi zuten. Greziar inperio bat, beraz.

2. Itxura denez Konstantinopolis-ko Eliza ortodoxoaren irizpideari eutsiaz, ahalik eta autonomiarik zabalena lor otomandar erresuma alimale haren barruan; eta greziar eskubideak, horrela, turkoekin hautsi gabe, ahalik eta ongienik geriza.

3. Grezia txikia izanik, atzerriko gobernuetara jo; eta atzerriko indar horien bitartez zerbait egin. Atzerriko indar nagusien kontra saiatzea —zioten— alferrik izango da.

4. Aldakuntza zailtan abiatu beharrean, turkiar politika-aparatoa bertan truka, eta piskanaka turkiar agintarien orde greziar jendea sar.

5. (Gutxienak talde honetan: «a small group» irakurtzen dugu). Isilpean organizazio gogor eta izkutu bat muntatu; eta honen bitartez greziar hirietan atzerriar multzoa gogorki kolpatzen has. Hilakintza bati kontra-hilakintza bat jarraituko zaio; eta greziar Grezia eta turkiar Turkia elkarren etsai amorratu bihurturik, nahi-ta-ezko bihurtuko dira biak. Eta zuhurtziak bazter erazten zuen bide kupidagabe hau nagusitu zen Greziaren kondairan. Honela eta ez bestela sortu zen Grezia.

Abertzaleek 1822an «Greziar Askatua» Epidauron sortu ondoren, dena dela, segidan ito zuten turkiarrek odoletan eta sutan. Mendebaldeko intelektualak izutu egin ziren; eta, geroko Malraux edo Debray bezalatsu, zapalduak abertzaleak laguntzera joan ziren (Lord Byron idazlea barne). Zazpi urte nahasi igaro ziren gudaketa hartan; eta azkenean, Errusiaren laguntzari esker, Grezia sortu zen.

Greziaren heren bakar bat menderatzen zuen haserako Athenas-ko gobernuak (1829). Salonika eta Thracia osoa, askoz geroago bildu ziren Greziara. Bizantzi zaharra, berriz, Turkian dago oraindik (nahiz ortodoxoen Erroma Konstantinopolis izan). Eta greziar abertzaleak Mustafa Kemal ekarri zuten Ankarako gobernura...

Smirna-ko deskalabroa, horrela, ehun, urte beranduago ekarri zuen «Philiki Etairia» taldeak: 1922an bota zituzten turkiarrek Asia Txikitik bertako greziarrak, milaka (Onassis lekuko!).

Eta 1974 honetan bertan ere, Eoka gogorra izanagatik ere, hortxe dago tinko Txipreko arazoa, eta izkutan hila da, helburua lortu gabe, Grivas jenerala.

Alderdi onak eta txarrak batera, beraz.

Liburu horretan badago, bai, zer hausnarturik.

LARRESORO

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE-TXUKUNKETARAKOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkifia:

Etxekoa: 65 19 60

Landolakoa: 65 19 33

URRETIXUA

Urrutizkifia:

Landolakoa: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrutizkifia: 417751 - Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserril, lur-treenak ta abar
Torelavega'ko Perira Joan
eterriak

Baserrilaren alda

Askatu diat.
Baino orain,
nori lotu?

Zanburu

Gaur esne
txarra dau-
kagula esa-
ten ditek..

Eta gizonena

Eta gizartearena

Behien kulp..

Eta nazioena

Zanburu

"TORIBIO ALTZAGA"**ANTZERKI SARIA 1974**

**Bizkaiko Aurrezki Kutxaren saria,
Euskaltzaindiak eratua**

SARIKETAREN OINARRIAK:

1. Euskaraz, Euskaltzaindiak Arantzazuko bileran (1968) erabaki-zuenaren arabera (Ikusi: «Euskera», XIII, 1968koa, 250. orrialdean).
2. Egileak bere kabuz egina izan behar da. Ezta ontzat hartzen ez itzulpenik eta ez besteetatik egindako antolamenik.
3. Lanaren neurria libre uzten da, alde batetik makinaz idatzia, lerru une bat zuri utzirik, folio edo DIN A-4 paper neurrian.
4. Sari bakarra, Bizkaiko Aurrezki Kutxak jarritako 50.000 pezetakoa, zatitu ezina.
5. Sari gabe gelditu daiteke epai-mahaikoei hala iduritzen bazaie.
6. Lanak argitara gabeak izan behar dute, eta hiru kopia bialdu behar dira Euskaltzaindiaren etxera (Academia de la Lengua Vasca, Ribera, 6-Bilbao-5), 1974ko Uztailaren 22rako. Lema batekin izenpetua, eta lema giltza estaldura, egilearen izen eta deituekin, lanarekin batera bidali.
7. Epai-mahaia Euskaltzaindiak izendatuko du.
8. Saria, Urriaren 31an, Aurrezki Kutxen egunean emango da, Bizkaiko Aurrezki Kutxaren etxean egingo den jaialdian.
9. Arau hauek interpretatzen sortzen diren arazo guztiak Euskaltzaindiak izendatzen duen epai-mahaia erabakiko ditu. Eta erabakiaren kontra inor joaterik ez dago.

JOSE ZINEUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

Pablo Uranga Erakusketa

(Gasteiz, 1861 - Donostia, 1934)

Datorren Apirilaren 6-tik-21-era. Arantzazun gor-derik dauden Pablo Urangaren lanen erakusketa bat izango da.

Pablo Uranga, 1918-ko Apirilaren 14-an eldu zen Arantzazura bertako Santutegian mural eta marrazki batzuk egiteko asmoz. Maiatzaren 24-a arte bizi izan zen bertan.

Epe edo bitarte honetan, eliz atarian, ondoren egoaldiaren gaitzez desagertu diren bi mural landu zituen. Diotenez, denbora gutxi iraun zuten.

Gaiñera, Zortzi marrazki eta beste lau marrazki-gai edo bozeto pintatu zituen. Marrazkiak, hauetxek dira:

- Eskoto Ama Sortzez Garbiarekin.
- Gure Aita Alberna mendia agurtzen.
- Eliz agintari ordekoa S. Bonaventurari kardinal kapela ematen.
- Gure Aita Arles-ko Kapituluan.
- Anaidia Aingeru batek miragarriro zerbitua.
- Gure Aita eskuan gurutze batekin.
- S. Luis, Tolosako Obispoa.

(Santutegiko eskuz idatzitako berrietatik hartua, 1962-an)

Uranga Arantzazutik Madrillera dijoa erregeak

erretratatzera, Zuloagak deiturik. Eta berriro, "Agatu aldera" Santutegi honetara dator, lenengo egoaldian egindako marrazki gaiak bukatzera. Marrazki gaiak, hauetxek dira:

- Okendo, Pernambuco itsas gerratean.
- Aingeruen agurra.
- Samaniegoko neska berpiztua.

—Arantzazuko Ama Birjina Oñatiruntz prozesioan. Orain, Arantzazu komentuko klaustroak irikitzen du bere barnea eta jendea agertu bere altzorrak bihotzekoena: Pablo Urangaren arte lanik nortasunezkoena eta bere arima gartsua. Hamabi marrazki hauetan duzu "Gasteiztar Iparragirreraren" xotiltasun guzia, erreztasun guzia, bizkortasun eta barne su guzia, artearen edertasunari dion bere maitasunaren sariagatik.

"Egunen batean Urangaren sentipen leial eta gardenek Zuloagaren sentsualidade lurkoiaren gainetik goraiatuak izan behar dute. Griñen maltzurkariari eta arinkeraren noragabekeriari ondotik dijoa, kontzientzi ezin isildua eta kondairaren azken hitz zorrotza. Iritxi behar du ordu honek", zioen Aita Lizarralde, 1918-ko Ekainaren 14-an, "Heraldo Alavés" egunkarian.

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN-EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón

Donosti'tik egunero:

Iruña, Bilbao, Gasteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santandor, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astero 100 aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo-ra.

Barrotora Grial a Hernani - B. Ergobia - DONOSTIA

Telefonok: 456313 eta 456723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

ERAMAN-EKARRI'rako**AGENCIA**

Transportes A L E

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkiñak: 421869 - 427726

Iparragirre, 8 - DONOSTIA

ETXE BIZITZA BAT ZURETZAT IZAN DITEKE

¿zergatik saiatu ez?

ZOZKETA 3 BIZITZA

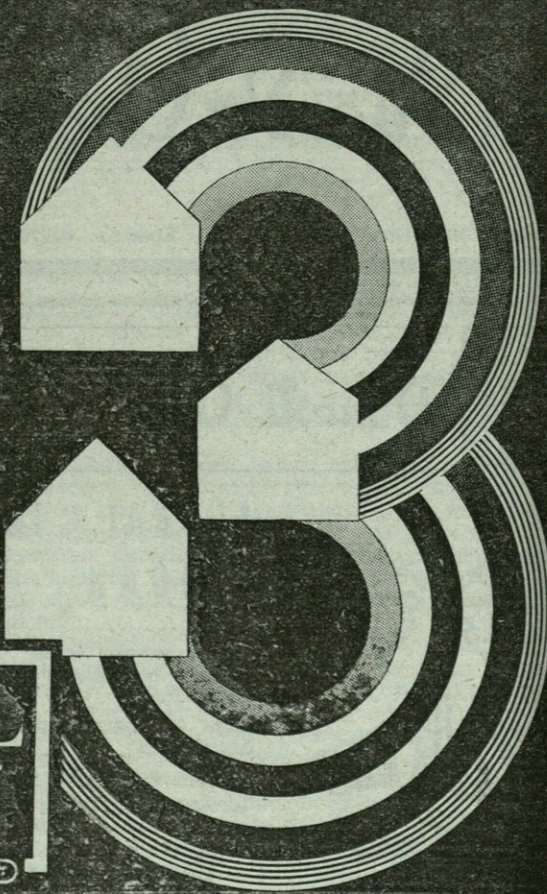
Gipuzkoa'ko Aurrezki Kutxa Probintzialak saritutako zenbakiak dauzkatenak. Gipuzkoa'n nai duten errian 800.000 pezetako bizitza bat erosi dezakete. Zozketa onan Noiznaiko Bizitzako

Erbesteratuen ta Aldijakiñeko kartillak sartuko dira. Jartzen diran milla pezeta bakoitzeko zenbaki bat emango da, ta beste zenbaki bat jarrita dauden 5.000 pezeta bakoitzeko,

mill pezeta sartuezkero. Aldi-jakineko kartilla bakoitza er zenbakiak artzeko beste mil a pezeta sartu bear dira Noiz-Na ki kartillan.

APIRILLA'REN 13 ARTE

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

EUSKAL MUSIKAREN BIGARREN LEIAKETA

1974 eko « JESUS GURIDI » SARIA

Patronako Alavés de Ciclos Musicales «Vicente Goicoechea» delaoak, kultura musikaren onetan eta Arabako Uriburu eta Probintziaren balore izpiritual eta kulturalak atxiki eta sendotzearen, jakin erazten du, OINARRI hauek argitaratzearen fetsarekin batera, gasteiztarra zen itzal aundiko musikoaren Jesus Guridiren izena eramango duen SARIrako deia, Leiaketa publiko honen bidez, hain zuzen, arestian aipaturiko Patronatoaren Pleno delakoan erabakitakoaren arabera. Saria, berreun milla peseta haiñakoa izango da, ezin zatitzeko, eta merezimendu geien duzkian eresiari emango zaio, Epai-Mahaia erabakitzen duenari. Behar beste merezimenduko eresirik ezpaleko ordea, Epai-Mahaia «Desierto» utziko luke Saria.

Leiaketa honek hanako oinarri hauek izango ditu:

- 1) Edozein musikagilek parte artu lezake Leiaketa hontan, edadea, nazionalitatea eta eresi-kopurua mugagai eztielarik. Bakarrik eskatuko zaie Leiaketa honen oinarriak betetzea. Epai-Mahaiaren erabakira ezin izango da jo, eta bide batez, jakin erazten da ze, parte artzailleek, Jesus Guridi Sarira leiakatzen dutelarik, oinarri hauetan barna dagozen puntu guztiak onartzen dituzte, eta eztago oinarri horien aurka joaterik.

- 2) Presentatutako eresiak, «sinfónico» edo «sinfónico-coral» jenerokoak izan beharko dira, eta euskal «SUITE» tankeran presentatu ere, lau edo lau tiempo baiño geiagoz, zeñetarik bi, derrigor, «minué» eta «espatadantza» izango dira. Eresiaren luzamena, danera, gutxienez ogei minutukoa izan beharko da.

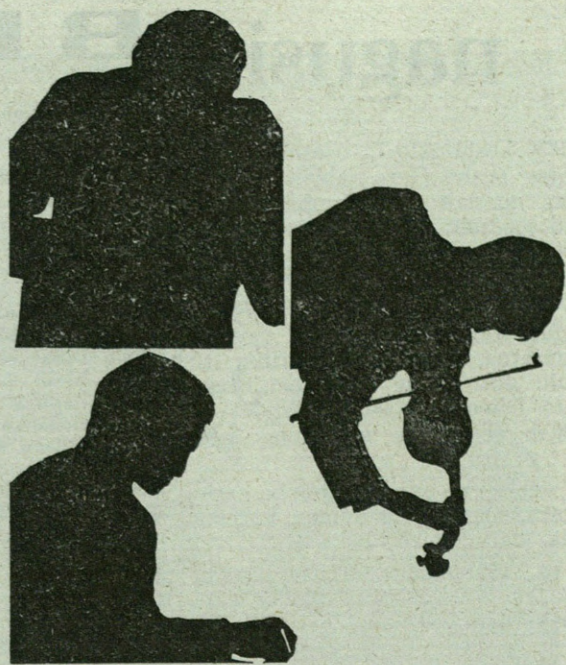
- 3) Eresiak orijinalak eta ezezagunak izango dira, ez bakarrik desarrolo formalaren aldetik, baizik materia tematika aldetik ere. Beraz, musikagileei adierazten zaie ezutela zuzenki herri-abestiak erabili behar; abesti horiek erabili ditzakete, ordea, horien melodiko-modal egitura eta zentzu armonikoa baliatzen. Parte-artzailleak, presentatutako partitura inongo Orkestra bati eman izan balio, edo publikoki beñola jotatua izan balitz, leiaketa hontatik baztertuta gertatuko litzake berehalakoan. Leiaketa erabaki eta gero, Epai-Mahaia halako berriak jasoko zalu, Sariaren ematea utsean utziko luke eta ondorio barik. Halakotan, Epai-Mahaia emandako klasifikazioan lehen saritutakoaren atzetik datorrenari emango zaio Saria, baldin eta Apai-Mahaia eresi horrek merezimendu aski duela iruditzen bazaio.

- 4) Epai-Mahaia gogoan geien edukiko dituen faktoreak, eresiaren balioaren teknika eta haren mami adierazlea edo intenzionala izango dira, garaiko artearen esijentzia estetikoen arabera. Gaurko musika berna diren musika eskola eta berauen joera desberdinei gagozkiorarik, ezta leiaketa hontan inolako mugarik ezartzen. Gai hontaz libro dira parte artzailleak beren kabuz eta eskola haien joeren arabera aritzeko.

- 5) Euskal «SUITE» delako, oskertarako propio gertatua izango da eta bere orkestrazioa, orkestra klasikoaren deitura instrumentalaren legeraingo da; Alegia, «instrumentos de viento a dos» (zurezkoak edo metalezkoak), tronbonekin edo tronbon barik. Bestela, «Orquesta sinfónica contemporánea» deitzen dugunaren deituraren arabera, baiñan orkestra hauetan normaliki ikusten ez diren (oizko ez diren) musika-tresnak sartu gabe (dela flauta «en sol», dela oboe, etab...).

- 6) Eresiak, zeharo orkestratuak presentatuko dira, eta orkestrarako partituraz gain, beronen laburpen edo eskema bat presentatu beharko da ere, bi, iru edo lau partaturak aukeran. Honako laburpen hau ezta derrigor pianorako izan behar.

- 7) Eresiak presentatutako epea 1974.eko Ekainaren amabostgarrenarekin bukatuko da, eta Patronato honen zuzenbidera, «Consejo de Cultura de la Excelentísima Diputación Foral de Alava», Paseo de Fray Francisco, núm. 8, Vitoria, presentatuko dira, bertara zuzenki naiz Correo certificado delakoaz. Sobreen jarri beharkoda «II CONCURSO DE MUSICA VASCA-PREMIO JESUS GURIDI 1974», eta horrezaz gainera Patronatoaren zuzenbidea. Ezta jarri behar sobreen

inolako inskripzioak edo sinalerik, egillearen identitatea nolabait nabarmendu lezaketarik.

- 8) Presentaera, Leiaketa hauetan oizkoa dena izanen da. Eresiak izenburu batez izendatuz, izenburu hori sobre ttiki baten azalean idazten delarik, eta haren barruan egillearen izen-abizenak eta zuzenbidea. Partituran eta 6.garren oinarrian aitatzen diren laburpenak edo eskemak, firmatu gabe eta egillearen identitatea nolabait nabarmendu lezakean inolako inskripzio edo sinalerik gabe presentatuko dira.

- 9) Epai-Mahaia, musika arloan jakitun eta profesional bezala ixtimatu diren batzuek osatuko dute, Patronato honen kide batekin batera. Leiaketa erabakia, 1974.eko Uztailaren 31 baiño lehenago jakin eraziko du Epai-Mahaia.

- 10) Saria ematen zaion amabostaldetik aurrera, egilleak badauka bi illabeteko epea Banda-rako transkripzioa presentatzeko. Epai-Mahaia, Sariaren erabakiarekin batera, bidenabar Banda horrek zenbat lagunek osatuta izan beharko den esango dio egilleari. Halber, eta epe berean, partichela bana eman beharko du egilleak eresi saritua jo behar duen Orkestako instrumento edo musika-tresna bakoitzagatik.

- 11) Saritutako eresiaren jabetasuna Patronato honen izango da, Ley de Propiedad Intelectual delakoaren baldintzen legera. Kontzertuetako esku-programetan, inprimategiko argitaraldietan, grabatu diretako diskoetan eta irratsaioetan, honako esakun hau agertu beharko da, agiri-agirian: «PREMIO DE MUSICA VASCA JESUS GURIDI 1974».

- 12) Ezin izango da leiaketa hontan irabazle ateko den eresia Gasteizen baiño lehenago inon jokatuko. Gasteizen estrenatu behar ezpaltiz, oster, eresiaren egillea libro izanen da bere obra naiago duen tokitan jokatuko, presenattzeko.

- 13) Egilleak Banda-rako transkripzioa eta amagarraren oinarrian aitatzen diren laburpenak ematen dituenetik eta amabostaldi bat igaro ondoren, Saria dirutan eskuratu ahal izan du. Extremo-egunean, Sariaren agiritzat Diploma bat emango zaio.

- 14) Leiaketa hontara presentatu eta saritua izaten ez diren egilleek beren obrak erretiratu ahal izan dute, beren burua identifikatu eta gero, 8.garren oinarrian aitatzen den sobrettiki haren barruan dagoen izen-abizenen bidez.

Gasteizen, 1973.eko Azaroaren 16.gn.
PATRONATO ALAVES DE CICLOS MUSICALES
«VICENTE GOICOECHEA»

Urolaldeko toki izenak

Gipuzkoako Diputazioaren aginduz, Loiolako artxibategiaren zuzentzaile aita Egillor Jesulagunak, Urolaldeko toki izenez hoge mapa erraldoi burutu ditu. Toki izen hauek baserri, mendi, oihan, ermita eta hauzoenak dira gehienak.

Egillor jaunak, Urolaldea oso zabalki hartu du: hasi Zumarragako Aginetaatik eta Aizarnako mugetaraino, Beizamaren eremu nagusienetik barrena. Iparraldeko mugak Madariategi Lasarainokoa finkatu ditu. Esan bezala, hoge maparen hedadura hartu du lan bikain honek.

Hiru eratariko izenak erabili ditu egileak, honela zenbait baserri izenak hiru modutara xehe-tuz: a) ageri zaharretan ezagutzen den bezala. b) iskribu izenak. d) gaurregun herriak deitzen dien arabera. Adibidez har dezagun Erdi Aroan Loiolatarrek zeukaten olategi bat, ageri zaharretan Ubisussaga (Irutxaga, iskributan) Irutxa, herriak. Beste batzu iskribu izenaz gain herriak ebakitzen dituenak ere ipiniz. Hirugarrenengo saila, herriak soilki deitzen dien izenek osatzen dute. Eta hauxe izaki nere ustetan koloka samar gelditu den zatia. Zeren, maiz askitan jatorri izenak usu aldatzen baitira, sarritan ugazabaz aldatu direlako ere bai. Hara zenbait adibide nabarmen: egun Munategi non dagoen galde badezaguz, seguruenik Bentasesiora eramango gaituzte, baina egitazko Munategi hibaiaz bestaldera dago; ia azken urteotan Lastaola baserriari Alabier gaineratu zaio, eta dena, hemengo nagusia haruntz bizitzera joan zelako, eta Basaberi, Okerkoa, behiola betoker xeble bat bizi izanagatik.

Aita Egillor-ek berak halaxe eskatu didanez gero, banan bana eta hitzez hitz elkarrekin mapako izen guztiak erreparatu ditugu. Mendez mendez beste gauza askok bezala izenak ere ezagutu dute aldaketarik. Eta gaurregun mapa hauetan agertzen diren aho-izenen eta dokumentu idatzietan agertzen direnen artean, hiru maila aipatu nahi nituzke. Hots, asko, gutti eta batere aldatu ez direnak. Froga bide honetarako, salbuespen bat edo beste izan ezik, Loiolako artxibategian arkitu dudak dokumentu luze bat erabili dut. Dokumentu hau zera da: 1536an Azpeitiko iskribau zen Martin Agirre izenpetua; testigu Pedro de Recarte, Domingo de Aguirre, Juan de Eguibar, hirurok hauzozionak, eta Pero Garcia de Loyola, berauen aurrean Martin Garcia loiolatarren buruzagiak bere esku zituen ondatsun guztiaz Maiorazkintza egitea erabaki zuen.

Lehenbiziko mailan aldakuntza hauek aipatzen ditut, betiere dokumentuetakoa aurrea ezarriaz.

Arizuriaga / (gaur) Atxuiya. Arzuagaberri / Atxumerri. Arizumarriaga / Atxumarri. Ubisussaga / Irutxa. Aranas / Aratz. Gorosturza / Kosturtz. Gomensoro / Komuntzo. Ibarrola / Iorla.

Beste zenbait izen, oster, oso gutti al ikusten ditugu.

Uraeta / Ureta.
Etxaniz / Etxaiz / Ostola / Otola.
Agirre / Agerre.
Akemendi / Akamendi.
Berrasoeta / Berresuta.
Kereizeta / Keizeta.
Egibar / Elbar.
Etxezarreta / Etxaarreta.

Dokumentu honetan «Lagarryña» errota izen gisa ageri da Loiolako dorretxearen inguruan; agian gaurko Larrañaga indarretxea dake. Leete, baserri baten izena, bi «e» dituelarik agertzen zaigu, nahiz eta gaur orok Leete ebaki.

Azkenik izen sail bat ere agertzen zaigu batere aldakuntzarik gabe herriak erabiltzen dituen bezalaxe oso osorik: Mandiolatza / Largarate / Murgil / Sokin / Munategi / Landeta / Basarte / Zabala / Eleizalde / Egurtza / Soreasu / Amenabar / Garin / Gerrenzuri. etab. Izarraitz mendia «Izarritz» modura eta Arauntza mendia ere honela: «Agauntza».

Mapako marrazkiei zenbait ohar ezarri die egileak. Ermitatokiek gurutzetxo bat daramate, bizilagunek husturik diren baserriak ere azpimarkatu egin ditu; ez denak, jakina, hau ez baitzen bere egitekoa. Oso da adierazgarri hustutako baserri gehienak, diferentzi haundiz Txillerramendi baileran arkitzea, eremu aldatapsua eta komunikabide zailakoa izaki. Adibidez Gerondo, Txapel, Zepai (bi bertso-lari ospetsuren etxeak), Munio, Munaudi garai-azpikoak, Sabarri, Zuritxo, eta maldaz bestaldetik Intxusa, Eperzelaita etab. Alderantziz, Oñaz barrendik has bagaitz, harik eta Kukuherri gutzia iraganik Azkoitiaraino, Makasti eta honelako bat edo beste izan ezik, baserri hutsik ia ez dugu ikusiko. Bidenabar diogun, baileraok azken urteotan ibilbideak arras egokitu ditutela.

Era askotariko argibideak dakartza Egillorren lan honek, tamala ordea zera da: lan hauek herri bakoitzetako udalak ez egitea eta herriarrek sarritan, edozein lanetarako, azterketa hauek lortzeko posibilitaderik ez edukitzea. Hoge mapaan salneurria sei mila pezeta omen da.

ANATSAN

DONOSTIAKO E.S.T.E IKASTETXEKO
EUSKAL KULTUR MINTEGIA

Orain dela bosten bat urte sortu zen ikastetxe honetan, euskaldunak ba ote den norbaitek galdetzeko ez ninduke gehiegi harrituko, izan ere oraindano ez baita nabarmendu.

Bainan gauza guztiei bezala bere denbora eman egin behar nunbait eta gureari bere bolada orain datorkiola dirudi.

Aurreko urteetan euskara ikastaldi eta Alfabetatze kanpainak nahiko ondo joan ziren, bainan unibersitario mailan geundenez zertxobait gehiago nahi genuen eta hori dela bide jendea bildu eta geure gogo, ahalmen eta helburuak neurtzen hasi ginen urte sarreratik. Mugaketa batzuekin, hau dira hitz bitan orain gure arteko lorketa eta helburuak:

1.—Hirurogeiren bat lagun dabilta euskara eta alfabetatze ikastaldietan.

2.—Onartua izan da ofizialki zuzendaritzaren aldetik E.K.M. (Euskal Kultur Mintegia) elkarte.

Berrogeita hamarren bat lagunek osatuko dute oraingoz talde hau.

3.—Elkarte honen ekintzak zuzentzeko badugu gelatxo bat eta mintegi lanetarako beharko ditugun gelak erabiltzeko baimena ere bai. Mural edo albistegi bat ere laster dugu gure mende.

4.—Aurtengo ikastarorako bi mintegi antolatu dira: Euskal Herriko Kondairaz bata eta Kooperatibaz bestea.

5.—Mintegi hauen barruan galaz zerikusia eduki dezaketen zenbait Hitzaldi eratuko da Fakultate osoari eta nahi duten guztiei irikiak izanen diren bizpahiru hitzaldi antolatzea litzateke gure asmoa.

6.—Jaialdi berezi baten eraketa ere ari gara prestatzen.

Beste zenbait asmo eta helburu ere badugu geroari begira, bainan oraingoz ekintza guzti hauek oinarri sendo batzuen gainean eraikitzen hasia da gure lehenengo jomuga; beraz, gaurko albiste honek, jaiotzaren adierazgarri eta ondorio aberatsak eman ditzakeen talde baten asmoen agerpena izan nahi luke.

IDAZKARITZAK

JOSTUNDEGIA

MODISTEGIA

Urbietia, 66

DONOSTIA

YOGUR

GURELESA
GOGOZKOENA

NEKAZARITZA AN ETA EMEN

Jose Alkizoa

Gurelesako batzar nagusia

Zenbait urtetan ainbat ots eta izpide atera ez badu ere, betiko garaian, Amabirjiña martxokoz, Gurelesako ganaduzaleek egin dute euren uteroko batzarra aurtan ere.

Nahi zuenari Astoriako batzarra asi aurretik zentrala eta ango makineria ikusteko egokiera eman zitzaion. Ez da gaizki. Urtearen buruan goizero goizero bialtzen dugun esne txuria nora doan, non biltzen dan eta zer egiten zaion ikusteak on egiten du. Badira baserritarak, behia saldu eta andik illabetetara ere, erostunari behi ura zer moduz dabillen galdeztzen diotenak. Eta ez dirutan ezeren gora beharrik dijoakielako.

Jende gutxi bildu zen. Aurreko zenbait urtetan baiño nabarmen gutxiago. Baserritarra ez dago oraintxe kopletarako. Alde guztietatik egurra ematen diote eta etsitzen ari da. Billera orretan notizi on batzuk jakitea, espero izan balu, mugituko zen etxetik, baiña ez zuen espero eta zertarako joan?

Berri txarrak inora joan gabe ere, berehalaxe jakiten ditu, etxera etortzen zaizkio eta bolara ontan nahi baiño gehiago.

Dena dela gure egitekoa, on edo txar, berriak zabaltzea data, eman ditzagun an entzundako zenbait albiste.

Lehenbizi esnearen oraingo prezioak azaldu zizkiguten; aurtengo urterako, 1974, gobernuak erabaki dituenak alegia. Auek dira:

Martxotik uztailaren azkenera arte: 9'25 eta abuztutik datorren urteko otsailaren azkenera arte: 10 pezta. Erants izozu orri 0'50 «prezio colchón» delakoa eta 9'75 eta 10'50 aterako dira. Gurelesak bere aldetik, «precio colchón» delako bi errealeko ori ere, pagatzeko asmoa du urte guztian, ahal badu behintzat.

Prezio bajua dela, nik esan gabe ere sobra daki baserritarrek; ori da orde gobernuak erabakia. Alere, esan zigutenez, ari dira Madrid aldean eginahalak jotzen igoerazteko. Iritxiko duten ala ez, ez ba jakin oraindik, behin gauza bat eta urrengoan bestea, esaten omen dute gobernuko jende oiek eta.

Nafarroa irugarren zonara aldatuko omen dala, jende artean dabillen zurrumurrua ere argitu ziguten. Egia da eskabidea egiña dagoe-la, baita Gipuzkoak ere egin du, arekin batera pasa gaitzaten; baiña iritxiko dugunik, ez dakigu ezer oraindik, ez aiek eta ez guk. Orri esaten zaio, behia baiño lehen zintzarria ekartzea.

Elkarteko diru kontuak azaltzen asi zirenean, milloiak gora eta milloiak behera beti bezala, baiña azkenean zer gelditzen zaigu? Galdera oni erantzuteko, beste guztiak baiño argi gehiago egiten dute iruzpalau dato auek.

Baserritarrari pagatzen zaionari erantsi zentraleraino karriatzea kostatzen dena eta an, fa-

brikako ateetan, 9'30 kosta zaio litro esnea 1973-garren urtean batz bestea. Gero fabrikari egin behar zaizkion lan guztiak egin, langillen jornalak jo, saltzeko gastuak, diruaren interesak, eta gainarako pagabeharrak kontuan artu eta azkenerako, litro esne ori fabrikako ateetan saltzeko prest jartzerako: 12'65 pezta kosta da.

Saldu berriz, fabrikako kargalekuan, egunero esne pasteurizatua, kristalezko botillan litroko 11'05an saldu dute. Esne klase ori bera, asi Donostiatik eta Irunera bitarteko dendetan, batz bestea, 12'30an saldu da, gobernuak ala agintzen duelako.

Onen aurrean zer esan behar dute, baserritarrari gutxi pagatu, baiña gero kalean garesti asko saltzen duela, dioten oiek?

Jakiña dago ba, Gurelesak biltzen dituen litro esne guztiak, ez dituela orren merke salduko, bestela onuzkero lur jo zuen; baiña garbi geratu da, gobernuak Donostiatik Irunera bitartean salerazten dizkion litro esne oiekin, ez duela galtza berri askorik egingo. Or galtzen duena, gainarako esnekiekin kitatu beharko du. Eta kitatzen du nonbait, urtearen azkenean, batz bestea, ez baitute galerarik izan.

Baiña beste galdera bat sortzen zait neri: zer iritxi nahi du gobernuak bai baserritarra eta bai zentrala, kosta prezioa baiño merkeago kaleko jendeari esnea saltzea behartuz? Utzi dezagun galdera nahi duenak erantzuteko eta goazen aurrera.

Beste albiste jakingarri bat auxa izan zen. Gurelesako ganaduzaleen kooperatibak egin duela Murginduetan pentsu fabrika. Istalazioak bukatzen ari dira eta maiatzetik aurrera martxan izango da. Ez da berri txarra; pentsua garesti baitago eta oraindik okerrago dena, bere garestian ere, ez baitago nahi den guztia erostetik.

Aspaldiko ametsa dute pentsu fabrika auxa zenbait baserritarrek. Urteak dira, batek ez bada besteak, urteko batzarrean aipatzen duela. Izan ere, gauzak behar bezala antolatu ezker, nor eman dezake erotasun gehiago, bai pentsua etxeraino karriatzeko, bai pagamentuak egiteko?

Azkenik legeak agintzen duenez aldatu beharrik zeuden elkarteko zenbait arau aldatu, eta orrenbestez, zarata aundirik gabe, bukatu zen batzarra.

Aurrera begira zer? Aurtengo urte au ohea izango al da? Etorkizuna ikuskizun dago gaur, inoiz baiño gehiago. Egia da bai martxotikako prezio berrietan, zentralari irabazteko tarte aundixegoa uzten zaiola, baiña arrezkero fuelaren prezioa kolpean doblatu egin da, eta gainarako gauzak daramakiten gorakoarekin...

BERRIAK

ZENBAT BURU DAUZKAZU?

Baserritar asko dabil egun aurtan etxean zenbat buru dauzkan adierazten, beterrinarioaren edo S.E.A.koen agiria behar baitu, pentsua erosi ahal izateko. Aruntz onuntz franko egin ondoren, ez diote alere nahi ainbeste ematen, buruko 50 kilo baizik.

Ibili behar oiek gutxiago izango lirake noski baserritar bakoitzak bere ganaduen kartilla baleuka.

Nekazaritzako ministeritzak joan den otsailaren eman zuen ordenak dionez, iru eratakoak izango dira ganaduen kartilla oiek. Erriko ganadu guztien kartilla bata, beterrinarioak egina. Bere laneko joan etorrietatik dakizkien datoz osatuko du, eta gainera, errietako alkateek eta ermandadeek nahitaez eman bearko dizkieten dataekin.

Baserritar bakoitzeko ganadu kartilla bigarrena. Ganaduen jabe den guztia, behartua dago kartilla eukitzea, 4 behi edo, behi eta txahal, 10 buru baldin badauzka behintzat. Zerrietan, berriz, 15 zerrama edo 50 buru euki ezker, oiek ere kartilla azaldu behar dute. Baita ardiak ere, 100 buruko artaldea osatzen bada. Behorrek 10 buru dira nahikoa. Eta orrela gainarako ganadu klaseak ere.

Kartilla ontan, izurrite bat dalata eman zaizkien txertuak ere apuntatuko dira, esate baterako, nafarminaren kontrako txertuak eta olamodukoak.

Izurrite bat dalata, ganadujabeak izan dituen galerak gutxitzeko, gobernuak jarrita dauzkan laguntzak, kartilla orren bitartez eta or apuntatutako animalientzat bakarrik, iritxi ahal izango dira.

Azkenik irugarren erako kartilla tratalariena izango da eta egiten dituzten salerosketa guztiak, an azaldu beharko dituzte.

TXAHALAK NEKEZ AZITZEN

Inglaterran nahiko pentsu eta janari eman arren, zenbait txahal eta arkume nekez azitzen zaizkie ganaduzaleei, eta ori, zergatik ote zitekeen jakiten, nahiko buruhauste ibili dute. Egin dituzten azterketak azaldu dutena da, bitamina A gutxitxo zeukatela txahal oiek. Eskasi orrek ez die azitzen uzten, eta gainera, gero eta errexago gaitzak jotzen ditu. Pentsu indartsuegiak, ale utsez egindako jatenak, ondatu egiten dizkio txahalar bi-tamina A oiek.

Kontuz ibili ba txahalei pentsu gehiegi ematen, egokiera ere alaxoxea data!!!

LEHEN ONGARRIAK ORAIN GASOILLA

Guk erosi behar ditugunak bai, garestitu dira, esango dizu edozeinek. Baserritarrari ere orixe gertatzen zaio. Lehen abonoak ziren, orain gasoilla eta tartean kontrabuzioak.

Lehenbizi abonoak igo ziren 20 bat kalkulatzeko da garestitu dela. Ori delata Espainiako nekazariak igaz baiño 3.500 milloi gehiago gastatuko dituzte abonetan.

Urrena nekazarien aseguroari daintzen zaion «jornada teorika» igo zen. Igaz 18'01 pezta, aurtengo 21'27. Ori delata igaz baiño 1.500 milloi gehiago pagatu beharko dituzte kontrabuziotan.

Orain berriz gasoilla garestitu zaie, lehen 3'80 eta orain 6'50. Ori delata 10.000 milloi gehiago aterako dira nekazarien patrikaratzen. Ortik zehar abiatzen bazera, ilun besterik ez dago, zenbat tratoritzak dabillen soro zelai zabaletan.

Eta ez dira or bukatzen. Datoren apriletik nekazaritzan ari diren langillei jornala igoko omen zaie eta nagusiak morroiari pagatu egin behar.

Martxa ederra datorren abururik aurrera pentsuak merkeago erosi ditzagun!!!

BASERRI DOTOREA

Alemaniaro nekazariak ere katei begiratzen diote beren etorkizunari. An ere baserririk ustutze ari dira. Orregatik, lurrak erosi baserrira egin eta ganaderitzan aiten dena, burutik sano ote dagoen, pentsatzen du jendeak.

Orixe egin du ba Urich-ek. Ez pentsa edozein danik, Munich-en etxegintzan ari den enpresa sendo bateko buruetakoa baizik. Munich-etik 70 kilometroa, ikus daiteke ibai ertzean, lege berriko baserrira, oraingo aurrerapaguzkiekin ornitua.

Baserrir enpresa orri, oinarria sendo ezartzen, saiatu da giza. Gaurko egunean, kalean bezala ordu lan egin, eta kaleko jendarekin behar omen du nekazariak, jendea aspertuko ez bada Eskulan gutxi eta jenero bat bereiziki egin.

Orrela ba, 60 esnebehi dauka eta 20 txahal. Lan guztiak maitatzen naz errex egiteko moduan jarri dauka eta senar emazte bati nahikoa ditu, ango lanak egiteko.

Dena txukun, dena garbi, dena behar da. Ortarako ximaurra hortu, abonoekin nahastu, eta 10 kiloko zakutan sartzen du maitatzen eta ikulluko ateetan kargatzen ko prest jarri. An ez dago, ez kiñik, ez ximaur usairik.

Ez da beharrezko ganadujabe guztia, belar eta pentsu, etxeko sortzea. Orregatik ganaduek behar duten % 30 bakarrik sortzen etxeko soro eta belazeetan.

Nagusiak bere lehengo lanean aritzen du, baiña astearen aurretik, an joaten da utsik egin behar. Afizioa izaki. Morroia ere gaitza bizi da. Izan ere, baserrir enpresa, garbi eta dotorea. Orrela maitatzen: lana, makinak egin; 800 du eskurik zikindu gabe begira pentsa eta nagusigandik jornal ona beratu. Ez zegok gaizki!!!

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGIA
Del honi jarraituz bazatoz
zure erlojua KANARIAS britan
baiño merkeago erosiko duzu

Matxin Arzu, 1

ONDARRAEI

Ez Merkenak

Bai Onenak!

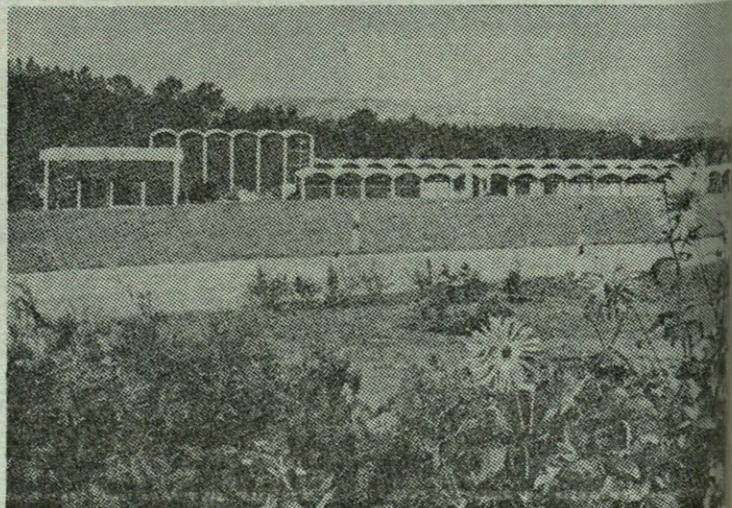
Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pilak;
gaiñera esne putzuak,
Oiek guztiak berekin ditu
Fanderla'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

FAGOR

edaria
epela dagola?
FAGOR'ek
oztuko
du bereala

Antzematen al diozu baserrira danik?

“KATOLIKOTASUN HERRIKOIA”

Orain 30 urte, 1943aren azken aldera, liburu bizia, lehergarria, agertu zen Parisen: «La France, pays de mission?» (Frantzia, misio lurralde?). Ez zegoen jendea, orduan, horretara ohitua. Ehuneko handia jo ohi zen, Frantzian bertan ere, katolikotzat, Goitik behera zetorkion jendea, katoliko sailean, gaztetatik harturiko pentsamolde guztia. Frantzia misio lurralde halaina!

Giroa aldatu da. Halere, apaiz asko da egun munduan zehar, deihadar hura gora-behera Elizaren langintzan ezer gutxi aldatu dela eta, bihotz galdurik-edo dabilena. Apaizak, dio asko eta askok, ezin bete du bere du bere eginkizuna. Bere artzantza lan guztia, edo ia dena, sakramendu inflazionismora mugaturik dago; bere esku, sakramenduak ditu; sakramendu banatzaile soil a. Baina zer kondiziotan banatzen ditu? Apaiz asko ez dago horretarako prest.

Misio egoera batek, besterik eskatzen dio apaizari. Eliza ez da sakramendua ematek hasten, Kristo aldarrikatetik, hotsegitetik baizik. Sakramendua eman aurretik, Kristo nor den, zer dakarkion gizonari, zer nahi duen, behar du adierazi. Horra, misioa.

Halere, ez dira apaiz guztiak irizpide horretakoak. Hain zuzen, bi liburu atera berri-berriak dira, aspaldidaniko katolikotasun tradizional-tradizional haren alde. Robert Pannet eta Serge Bonnet dira autore liburu bionak.

Eta biok, zenbait apaizen «sozio-kultural mentalitatearen» kontra doaz. Horrelako horiek, diote, zenbait ideologiatan erori dira: sozial arazoetan gaur-gaurkoak izan nahia, lurtar gauzetan efikaz izan nahia, kultura burgesenatariko gertatzen direlarik.

Eta Bonet, memento batetan, profetismo hasi-masiak egin nahirik agertzen zaigu. Dio, mende honen aginerako, gazteria bat etorriko dela, erlijio sozio-kulturala uxatu nahiz, eta eremitismoa eta bakardadea bilatuz, eta giza-zientzia direlakoan nazkaz, okiturik.

Zer diote, ordea, autore biok hitz batean esateko? Honatx: Bere bizitza guztian zehar sakramenduetara lau-bost bider bkarrik joaten den jende hori bere bihotzean arrunt kristau dela, jende horrek eginen duela bihar eguneko kristautasuna, horrelako jendeaz izanen dela osatua bihar eguneko Eliza; eta jende hori baztertuz gero, egina lukeela kristautasunarenak.

Zuzen erantzuten dio Joseph Robert-ek irizpide horri: Hitler-ek ere horrenbeste eta horrelatsuko jai ipini zizkien alemanei beren «kristautasuna» bizi zezaten; bitartean, Bonhoeffer profeta eta martiriak kristau aitortle eta lekuko edo testiguak nahi zituen. Nork zuen arrazoin?

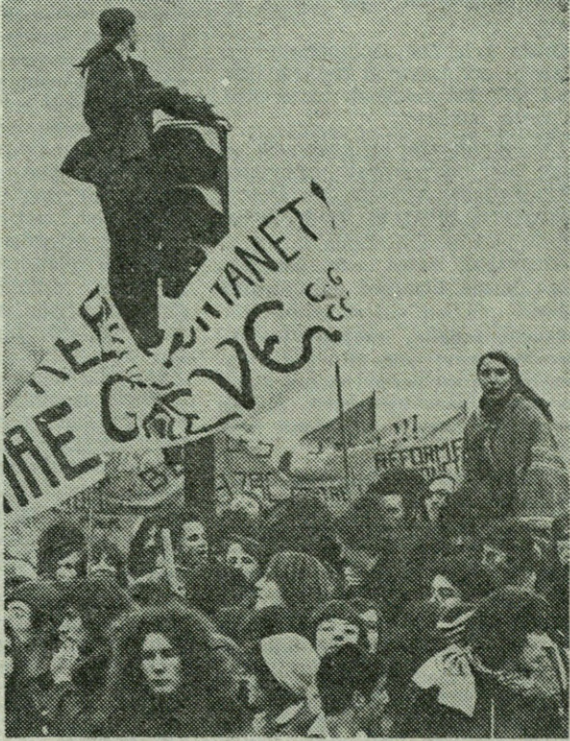
Eta jarraitzen da Joseph Robert bera: erlijio herrikoien egitekoa zein da: jendea ohar-kabeko «kristautasunean» eutsi, ala liberazio mailako erresistentziara eragin?

Goazen, esaterako, Hego Ameriketara: batetik, sail handi bat duzu, erlijio nahas-mahasian bizi dena, sinkretismo itxuragabea, kristau fedeari oztopo garri zaion erlijiotasunean, aztikeria eta beste nahastan duelarik; bestetik, multzo koxkorra: zapalduen aldeko eliza eta ebanjelioa hartzen dituen, liberazio eginkizun bezala interpretatzen eta bizitzen dituen.

Zein nahi genuke Euskal Herriko bi horietarik? Hobeto esan, zein erlaziotan bi horiek? Eliza legami eta horrelakoak nola hartzen dira?

Nago, liberazio mailan (eta mesianismoan erori gabe) planteatu beharko genukeela kristautasuna. Eta nago, horrek Euskal Herriko elizan nabari diren bi (bederen) akats nagusiri aurpegi eman beharra dakarkigula:

a) **Klerikalismoari.** Dena apaizak du egin behar Eliza mailan; iritzi mailan ez bada ere, praxia mailan bai; hala du hartzen askok. Egia da, Donostiako apezpikuek orain zenbait hila-bete izkribu bat eskaini zigutela sekularren eginkizunaz. Baina, zokoren batetan aiantzia behar du izan, zeren fruturik ez bait da ageri (agian bakardegian bizi gara ikusteko!). Baina, okerrera, deritzat, beldurra dela baztarretan, konfliktorik sortuko ote diguten sekularrek. Zeren, hain ala hemen, oinarritik hasirik, esperimentariaren bat sortu orduko, hain bait da mazokada gainetik; urrunegi joango den beldurrez? Baina halako mazokadak zuritzeko (justifikatzeko), argudio baliotsuak aurkitzen dira. Kontua da, konfliktu bideak moztu, bide des-

«Lurrean zuzentasunaren alde jokatzu iharduten gara Jainkoaren Erreinua eraik dadin».

berdinik ez onartu. Neo-klerikalismoaren bideak? Apika.

b) **Trazendentalismoari.** Elizaren misia ez dakit zein gauzatar mugatu nahi litzatekeen. Oraindik orain irakurtzen nuen, Viet-nam-en elizak egundoko itzulikatzea egin duela. Orain zenbait urte antikomunista amorratua zena, gaur pluralismo errealista baten predikari egin dela; eta gainera, bere gain hartu dituela azken aldi honetan herri-laguntza asko: eskola, gaisoetxe, e.a. Badirudi, gure artean, horiek ez direla Elizaren ardurakizun bezala hartzen. Eta hartzen direnean, bide bat direla, gogo hertsia bat ezartzeko. Ebanjelioan ageri diren sinuek, «mirariak», ez ote dute zer esanik gai honetan? Honela irakurtzen nuen egun hauetan Xabier Leon-Dufour-en orri batean: «...Oro har, mirarien kontakizunek esan nahi dute, Jesusek ez duela aldarrikatu Jainkoaren Erreinua hitz hutsez, egintzez ere bai ordea, bere garaiko mundu miserablea bere puntu sentikorrenean ukitzen zuten egintzez ere bai alegia: gaisoak ukituz, eta horiek behartsuak erantsiz. Ezin atera da, Jesusek gaisoetaz interesatzen zelako itxura hutsa egiten zuenik; zeren gaisoak sendatuz hotsegiten bait du Jesusek heriotzari buruzko Jainkoaren erreinu garaitzailea. Orobat gaur ere: lurrean zuzentasunaren alde jokatzu iharduten gara Jainkoaren Erreinua eraik dadin».

Gorago aipatu ditugun autore tradizionalista horietarik batek dio, ez dela fede soilik; fedeak kultura batekin doala beti. Horretan nago ni ere. Eta, horregatik, hau da neure buruari galdetzen diodana: Elizaren ekingizun baldin bada herriaren, jendearen, beharretaz, premietaz arduratzea, eta fedeak kulturarekin batera baldin badoa, ez ote da Elizaren egitekoa herriaren kulturaz biziki kezkatutik dabilen jendearekin (nahiz eta zenbaiten ustez «kristau» bezala ez agertu herriar kezkatu horiek) harreman herstuan aritzea (ez dut esaten ego-tea, kontuz!)? Izan ere, herria da premia bizi duena, baina «artista» (zentzu zabalean) da premia hori biziki eta berariz «sentitzen» duena.

«Katolikotasun herrikoia» delako esakun hori pleonasmotzat jotzen dut. Katolikotasun hitzak berak du esaten orokortasuna, herrikoitasuna. Katolikotasunaren prolema Euskal Herrian, Elizaren aldetik, ene iritziko, kultura berria onartu ala ez da. Eta kultura honen adierazle bizi, esan dugu nor diren: herriko proemak, maila guztietan (baina pentsatzen dugularik inork ere ez duela prolema guztia oso-osoan besarkatzen), biziki bizi dituztenak.

Horrek dio katolikotasunari halako elitetasun kutsu bat emango; itxuraz, ordea, bakarrik, zeren indar hori osotasunaren funtzioan bait dago: oreka harrotzeko legami bezala.

ON KOSME ETA ZERUA

Lerdea dariola, ezkutitz bat irakurtzen ari da On Kosme: «Ez adilla sekulan ill! I bezelako gizonak oso bearezkoak dituk gaurko munduan ta Euskal-Erri triste eta serioegi onetan» Euskaldunak, euren tiki-mikietatik adiskidetzeko, gaur, gure artean, lan aundienak egiten ari dan euskal idazle jator baten idazkia zan. Arroputz zegoen On Kosme, bat batean, kopet-illun eta pentsalari biurtzen da: «Nere begi tiki auetan, eriotza somatu ote du nere adiskide onek, «Ez adi sekulan ill» neri esateko...? Ez zeukeak ba oraindik iltzeko arrazoi aundirik, On Kosmek... Ago ixillik, Kosme, bere buruari ziotzan, Zaztzen ari aiz... biotza ez duk ongi... laister duk eriotza ire baitan ta gero, Kaixo motell, San Pedrori bostekoa ematera ZERUA ON OSME.

ZERUA... ZERUA... Laister On Kosmerentzat betiko bizi-lekua... Zozotuta, extasis batean bezela, goruntz begira gelditu da On Kosme. Bere adiskide zirikatzaile Jokin urreratu zaio.

Jok.—Astronautaren bat, laiño artean galduta, ikusiko dezulakoan, On Kosme?

Kos.—Au duk arraiokeria, Jokin, biotzean pupua... erreumarekin elbarritua, buru goitik oiñetako azkazaletaraino pieza geienak konpondu bearezkoak, ta... ala ta guztiz ere arrastaka, arrastaka, nola ala, ementzen bizi nai... Baiña ez, sinismendun nauk eta Jaunaren errukiz, bazekiat izango dutela txokoren bat zeru ederrean. Eriotza, Jaunaren besoetan lokartzea, izango duk Josmerentzat.

Jok.—E...e...e...? Il eta, zuzen zuzen zerura On Kosme? Obe duzu Arantzazuko Prailleetara joan eta zure bizitzako pardela ust, oso osorik, Praille baten kolko zabalean.

Kos.—Bo... Beste asko bezela pekatari nauk ni ere. Beti ordea Kristogan izan diat konfiantza bizia. Sekulan ez diat pentsatu izan On Kosme galdu ditekianik betirako.

Jok.—On Kosme galdu...? Ez orixe, On Kosme gabeko zeruan, zerbait faltako litzake... Kristo bera ere pozik egongo ote litzake gero, On Kosme gabe eta bere bla, bla, bla xebreak entzun gabe...?

Kos.—Asi al aiz adar jotzen? Beste mundura begira jarririk dagoen agure zarrak merezi dik ba errespeto gelago. Obe ukek, lagunduko baidakek, laister arrapatu bear duten zeru ori zer izango dan argitzen...

Jok.—Nik ez dut zerua ikusi. An izandakoa Paulo apostolua dezu. Galdetu berari.

Kos.—Bapo portatu uken Paulo ori. Bosgarren maillako zerurañño igo ta zera... zerua zer dala esango ta... «Orain arte begiak ikusi ez, belarriak entzun ez, eta giza adimenak ezin kompreni dezake bere aukeratuntzat Jainkoak gertutako saria». Bejondeikela Pablo. Ire orde, Kosme an goian izan bazan, ango zoko-bazterrak obeto miatuko zizkiken eta baita, «andik ez dator notizirik» esaten duten oei ere belarriak gozatu ango berriekin.

Jok.—Ez, On Kosme, lurreko izkuntzak ezin adierazi dezake zeruko bizitza. Lurreko eta zeruko izaerak oso desberdiñak dira. Zer da zerua? Jaungoikoan betirako bizitzea. Betiko bizitz-Emaille dan Jainkoaz betiko maitasunez elkartzea. «Jainkoaren besoetan izango dira Santuek», dio Jakinduri Liburuak. Eta baita ere». «Jainko ber bera izango da gizonaren sari-premioa».

Kos.—Eskeñi akiok, ba zeru ori Txepetxaneko Brauliori edo Agustín Izurdiari... Zer kompreniko ditek...?

Jok.—Or dago ba koska On Kosme. Jaungoikoa izanik gure sari ta premioa eta Jainko ori inork ezagutzen ez badu, ezin iñolaz jakin zer dan Jainkoak gizonari eman dezaiokeen zoriona. Ebanjelioan, zeru-irudi bezela, bazkari aundi bat jartzen zaigu. Jaungoikoarekin maai berean exeriko gera. Bere kideko, Jaungoiko Seme geranez, Jainkoa gure adiskide agertuko zaigu, Jainko bagina bezela, Jainko izatez jantziak izango gera. Oraindik lurrean Jainko bizitza daramagu; bizitza ori orain izkutan dago; gero agertuko zaigu den bezela eta Jaungoikoak neurri gabean daukan zoriona, gizonak dezaken neurrian jasoko du Jainko-zorion ori. Beti leenean gaude: Jaungoikoa ez du inork ikusi eta Bere Burua, den bezela, guri agertuko ez zaigun bitartean, ezin zer ta nolakoa ditek Jainko zorion ori.

On Kos.—Jainkoa ikustetik (visión beatífica) zetorkiok zoriona gizonari. Jainkoari begiratu eta jakinduri guziaren jabe egingo nauk... Jaungoikoari begiratu eta Jainko-zorionaren jabe egingo duk gizonaren biotza. Beti Jainkoari begira... Motell, zeru ori ondo zozua izango duk orratik. Eskerrak arkakusurik an izango ez dan, bestela ez ukek giro...

Jok.—Butakan exerita, kitarra jotzea ez da gero zerua e, On Kosme. Jainko-ikuste orretan gizona zorionez osotuta geldituko da. Baiña zorionez osotze bakoitza urungo zorion osoaren asiera izango da eta ori beti orrela, Jaungoikoaren neurri-gabeko zoriona iñolaz ere ezin balditeke agortu. «Gaur NEREKIN» izango zera zeruan zioan Kristok lapur onari. Kristorekin beti izan, Zer ote da ori On Kosme? Zan bezela ikusi zualako zion Paulok: «Kristorekin izango gera». Eriotzaren egarri naiz Kristorekin beti izateko.

Kos.—Gure gizonen ere atsegin oi zaiek, geienetan beintzat etzeko atsoa eta beren aurrek. Famili bizitza maitagarri ditek geienetan. Baiña... Lagunartea ere atsegin zaiek, orratio... Estropadak eta demak diralata, peri aitzekian mus-joko ta tabernako gorabeerak diralata. Lagun arterik, Ez ote duk zeru zoian...?

Jok.—Bai orixe. Ondorik gabeko Jainkozko ur aundietan beti, murgil-igerika, galduta bezela ibiltzea ez da izango zeru-bizitza. Lagunen-elkarte eta artueman atsegiñenak ere izango dira zeru goietan. Elkarreki adiskidetasuna lurrean ez bezelakoa izango da. Elkarrentzat ireki irekiak elkarturik, bakoitzaren nortasuna aberastuta gelditzen dela...

Kos.—Nortasuna... aberastasuna... elkartasuna... Ori duk «rolloa» ori. Ire jakinduri orrekin ez ditek zeru-egarri aundirik somatuko beren biotzetan gure erriko jende xumeak. Joxelo Buruaundiari esan akiok zeruan pisurik gabeko buruarekin ibilliko dela... Erromana Anka-Okerri, zuzen ta nekerik gabé zeruan bere oiñak erabiliko dituela. Zia-tikarekin dabilen Prontxio zaarrari, emezortzi urteko mutill gaztearen gerri ta istarrak izango dituela...

Jok.—Ez luza, bear baño gelago, zure lukainka ori. Itz batean guzia amaitzen da: Ez gorputz mifnik, ez espirituzko atsekaberik ez dela izango zeru goian.

Kos.—Ez eta eriotzarik ere. Baiña ori ez, ez, ez, duk. Bai, bai, ere esan bear zaiek gure erriko jende arruntari: Lurreko zoriontasuna zertan jartzen dezute? Famili bizitzan...? Emen ez bezelakoa izango dezute an. Atsegin zaizkituzela egun pasa ederrak, bankete zoragarriak, arkume, langosta ta angula janak? Emen ez bezelakoa izango dituzute an... Dema probak, korrikalariak, estropadak nai dituzutela...? Emen baiño milla aldiz obeagoak jarri al izango dituzute zeruan...? Feri zoragarriak, ganadu bikain eta ederrek, makinaria zoragarriekin nai dituzutela? Zeruko feriak bezelakorik ez zegok. Zuek nai deuten guzia eta gelago, ametsetan ere pentsa ezin alako gauzak izango dituzute zeru goian.

Jok.—Baiña jan edan eta feri eta joku ta orrelakorik ez da ordea zeruan izango...

Kos.—Berak ala nai baluteke, zergatik ez...? Berak nai duten guzia izango ditek eta gelago. Utziakiek ametsetan ta lurreko zorionarekin goikoa nolakoa izango dan pentsatzen.

Gero zeru goian Kristorekin arkitzean, farre egingo ditek: Ume inuxenteak gu... Lurreko farragarri ziran gauzetan jartzen giñiken ba zeruko zoriona... Au besterik duk eta Pauloren itzak egia izango zaizkie: Begiak ikusi ez, belarriak entzun ez, eta ezin adimenak kompreni Jaungoikoak gizonarentzat prestatuta daukan sari-zoriona».

mutriku

ASTE SANTUKO ELIZKIZUNAK

Garizumako berrogei-aldia badoa-kigu, eta aste santuaren atarira iri-txi gera. Aste illuna, penitentzia, barau, damu, barkazio egunak. Je-susen Nekaldi eta eriotza barren-du eta gogartutzeo astea. Ori de-la eta, ona emen Parrokikoek aste santuari buruz eratu dituzten eliz-kizun eta orduak.

ERRAMU IGANDEA: Goizeko 10 etan, Erramu bedeinkatzea Eliz ata-rian, ondoren Meza Nagusia.

OSTEGUN SANTUA: Arratsaldeko 4etan, Umeen Meza.

Arratsaldeko 6etan: Elkarteko Meza.

Arratsaldeko 7etatik gaueko 9 bi-tertean: Jaunari Ikustaldia.

Gaueko 9 ta erdietatik 10etara: Jaunari Ikustaldia erderaz.

Gaueko 10etan: Ordu Santua. Itzaldi, gogoeta, otoltz eta abar.

OSTIRAL SANTU: Goizeko 8etan, Gurutze Bidea Kalbariora.

Goizeko 11etan: Agustindarren Eleizan, Itzaren Liturgia.

Arratsaldeko 4 eta erdietan: Gu-rutze Bidea erderaz.

Arratsaldeko 5eta erdietan: Ele-izkizuna eta ondoren Jesusen Erio-tza ospatzea goiko plazan.

Gaueko 8etan: Gurutze bidea Eliz Parrokian.

LARUNBAT SANTU: Gaueko 8-etan: Pazko Bijilia eta Elkarteko bataioak.

ANDONEGI-TAR Z.

bergara

GURE KALE ETA BIDEAK

Irakurle batzuk eldu zaizkigu, ZERUKO ARGIAN erriko kale eta bideetaz zerbait jartzeko eskatzuz, Badakigu asteroko bat motz gera-tzen dala egunkarien aldean. Auek "mortalak" jarri dituzte orain arte eta gauzak berdin jarraitzen badu-te, geiago ere egingo dituzte.

Erri auetan berebillaik geitzen di-joaz egunetik eguneraz; berebil auen jabeek ere berea ordaintzen dute eta bide obreak eskatzeko es-ku-bide osoa dute.

Lana egiten degulako, erri auek aberatsak dira baiñan itxura da-nez, diru auek ez dira eltzen bear dan tokira. Onela gertatzen da de-nok dakizkigun zenbait gauza es-kudatik utzita daudela, denbora o-bearen zai, itxura danez. San Kris-tobali kandela piztu bearko diogu, ea gurekin gogoratzen dan eta bi-tarteant Santa Barbararena itzali, orain arte bera bait da irabazle. Ikusi besterik ez dago zer lotsa-garri dauden gure kaleak.

Gure aurreko kronikan esaten genuen bezela, au Udaletxeak ezin egin baleza, egin dezala Obras Pu-blicas delakoak.

ITZALDIAK

Promoción Cultural Vergaresa, Guraso-Elkartea eta Eleiztar Gaz-tediak eraturik, itzaldiak izan di-tugu martxoaren 6, 11 eta 13-an.

Gaia: Euskal Prehistoria. Aran-tzadiko Enrique Vallespi jaunak egin zuen, gaztelaraz. Jendea itxu-ra batean alkartu zan baiña izla-riaren goi-mailagatik edo, azken aldera lau katu geratu giñan.

Beste itzaldi bat ere izan degu, Ipramerikako Estatu Batueri bu-ruz. Joan zen urteko egoerari bu-ruz.

EUSKAL HISTORIAZ IKAS-TARO LABURRA

Martxoaren 25-etik Apirillaren 5-era, arratsaldeko zortziak eta er-dietan izana degu.

25-ean: Erromatarrak eta Godo-ekin izandako gudateak.

26-an: Arabetarrak Euskalerrrian eta Nafarroako Erresuma.

27-an: Euskalerrriko gudate zibi-llak eta Nafarroaren azkena.

28-an: Austriatarren, Borbona-darren eta liberalen zentralismoa Euskalerrrian.

29-an: Matxinadak Euskalerrrian. (Itzaldi auek danak Federiko Za-balak eman ditu).

Apirillak, 1: Karlisen gudateak (Manuel Lekuonak).

2-an: Gure Fueroak (Adrian Ze-layak).

3-an: Euskalerrriko zentral atomi-kak (Jesus Altunak).

4-ean: Bergarako erriaren histo-ria (Iñaki Zumaldek).

Itzaldi auek geienak gaztelaraz izan dira.

MENDIKOI

zaldibia

UMEEN JAIALDIA

Egun bikaina martxoaren 24a; bikaina eguraldia eta bikaina Zal-dibin egin zen jaialdia.

Aspalditik zegoen pentsatuta, sa-loiak bukatzen zirenean jaialdi bat egitea, eta halaxe egin zen.

Umeentzat zuzendua zegoen fes-ta guzia eta gauza gehienetan as-matu zutela uste degu antolatzaile-ek, oker txiki batzuk izan bazi-ren ere.

Ibilaldi neurtuarekin eman zi-tzaion egunari hasera. 25 taldek hartu zuten parte; bi ordukoa izan zen, Zaldibiri erdi paretik jira emanaz.

Gaillur haruntz mendiko elkar-teak antolatu zuen hau eta oso ondo bete zuen bere eginkizuna. Lehenengo saria Elena Garmendia eta Arizkorreta anai-arrebak ira-bazi zuten.

Ondoren Herri meza haurtxoek berek zuzenduta. Bazkal aurretik Balentxiren txistu hotsez bazta-rrak alaituaz kale-jira. Ez da ma-kala hauxe ere. Alde guzietan eza-guna da Ordiziako gazte jator hau.

Bazkaltzera ehun eta berrogei umetik gora bildu ziren, Guraso elkartearen biltokian. Oso merke kobratu zitzaion (30 pezeta); be-har bada gehixeago kobratu eta ugariago edo beste era batera jar-tzea hobe izango zan baina ez ze-goen hain gaizki.

Zalantzarik ez dagoena da, hain-beste umek elkarturik bazkaltzean sortu zuen giro jatorra; hau oso inportantea da gaur egun eta ge-hiagotan ere bildu behar genituz-ke herriko haurrak; Lazkaoetik eta Abalzisketatik ere baziren haurrak bazkaltzen. Baziren 6, 7 urteko haurtxoak, baziren 13, 14 urteko neska koskor eta mutilak ere. Hu-ra alaitasuna, hura edertasuna! Oraindik badago... Bizi da Zaldibi.

Zortzi egun aurretik lau gizon ospetsuren izenak eman zitzaizkien haurrei, bakoitza nungo zan, zer lan egin zituen eta abar idatzita ekar zezaten; Zoritzarrez, Zaldibi-ko haurrak oso ohitura gutxi dau-kate euskeraz idazteko; gero, be-rriz, ezer gutxi dakite euskal his-toriaz, literaturaz eta abarrez. Oso gutxi ekarri zituzten lanak buka-tuta. Irabazi zuteneko oso lan ede-rra egin zuten. Lehenengo saria Jesus M.ª Asurabarrenak eta M.ª Rosario Iraolak erdi bana eraman zuten.

Lana egin beharrean gaude gu-re haurrak euskal kulturaz jantzi ditezten, saiatu beharrean gaude gizon euskaldunak egiten. Asmo onak badira eta ea aurrera era-materik izaten den.

Teatro dantzari taldeak (ez da-kigu nola esan) eman zion amaie-ra jaialdiari. Oso funtzio polita eta panderoa jo eta abar eta abar. Asko gustatu zitzaigun. Hauek di-ra hauek artistak! Gorputzez txi-ki baina bihotzez haundi! Zorion-ak zuei eta zuei erakutsi dizueten maixuei! Halako batez, Zaldibiri ere sortuko ahal da zuek osatzen duzun bezalako taldea!

Gi gauza gehiago esan beha-rrean gaude, saloian ez dagoela zi-garrorik erretzerik, arrazoi askoga-tik eta umeen esku ez dagoela mi-krofono eta gainontzeko gauzarik utzerik.

Gauza guziak bere seriedadez be-har dute; zenbait unetan bulla ge-hiegi eta errespeto gutxiegi egon zan gure uestez.

Errax konpondu daitezkeen erru txiki batzuek besterik ez dira ho-riek eta jarrai horrelaxe lanean, gauzak bere onera etor daitezten.

GIRO

lazkano

FESTA INGURUAN

Ostera ere hitz batzuk, urteko festak direla eta.

Aspaldidanik isiltasun antzeko zerbait nabari da gure herri ho-netan puntu askotan; zer gerta-tzen den horretarako, edo zerk bortxatuta gauden. Askotan pen-tsaketan egon izan naiz horretaz; alegia nere buruan zalantza baka-rra: Zeintzuk egin behar dituzte eta antolatu herri patetako festak? Norentzat antolatzen dira? Herriak berak behar dituen jai egokienak zalantzarik gabe; bertako gazte eta gazte ez direnek egin behar di-tuzte.

Orain arte eta aspaldidanik he-rrian berari dagokion festarik egin ahal da? Zer-nolakoak ukan ditu-gu festa hauek?

Ez eskubiderik ez aukerarik ez dugu izan inoiz zerbait garrantzi-akorik egiteko. Erribera eta Donos-tiako eresi zaharrak irentsi beha-rra.

Aurreakoi izatea edo positibis-mora jotzea litzateke gure eginki-zuna.

Ikasle, langile, irakasle, herriko ateruntz etorri haiz, giro berezi ba-ten bila, gizartearen bizitza astun honetaz zeharo asperturik, lasaitu asmoz, ala ikaslekutik bidali hau-te?

Eskuak luzatzen baldin badakik, hontarako aukera izanen duk?

Eskuak gurutzaturik, zer egingo? Esku eta hankak gurutzaturik zer? Norantz goaz gazteok? Zertarako hartu behar dut kobarako bidea?

Dena ilun han eta ilun hemen ere, egun lanotsuak eraman du arratsa, egun argirik ezin ikusi...

Aurten bada, zedozet aurreratu dugu, alegia programazioa egiteko, herria kontuan izan dute. Behin-tzat gazte, soziedade eta kuadri-letako jendea deitua izan da.

Programazioarako asmo onak ba-dira. Batipat, ohitura den bezala, betiko pilota partidua, dantzariak, festibala, bertsolariak, haurren egu-na eta abar.

Beste urtetako programazioaren-gatik ez da asko urruntzen, bai-nan ematen duenez gazte, sozie-dade, eta abarrekin harreman bat egon da.

Orain programazioa onartzea gel-ditzen da eta oraingoz denen al-detik festa onak izan daitezen aha-legintzea.

BERRIAK

Herrian badugu jauregi edo pa-lazio bat. Aspaldidanik hortxe da-go eta herriar gehienok ez daki-gu beraren historia eta gaurko egoera.

Egun, dukearen izenean dago. Toki ederrean bera; bainan gaur egun, gauza guztiak bezalaxe, egia-eto? dukeak salgai ipini nahi du, zergen eragozpenagatik.

Salgai ipinita edozein jauntxo-ren eskuetan eror daiteke eta be-rari sasiko funtziorik eman.

Herri barruan dagoenez, zerga-tik ez hartu herriko etxeak bere eskuetan? Bainan, ez edukitzeko bakarrik, baizik-eta funtzio berezi baten bidez herriari begira ipin-tzeko.

Ze funtzio eman palazioari? Ez da erraza momentuz funtzio be-rezi bat ematea, bainan ahalegin-duko ginatete zedozertan.

Museu bezala ipini? Bainan fun-tzio hori, Euskal Herrian zehar da-duzkagun gauza bitxiak erakuste-ko bakarrik ez, baizik-eta herriari euskal kontzientzia bat sortarazte-ko.

Toki handia daduka; zergatik ez biblioteka bat ere? Herrian behar dugun gauza eta premiazkoa dena dugu. Asko sentitzen da honen falta.

Herrian ez dugu saloi handirik ere, eta gainera herriari begira ez dugu gazteria eta zahar jendea bil-tzeko tokirik. Zergatik ez eman aktibitate kultural, dibertsio toki eta abar bezala?

SEKRETARIO BERRIA?

Lehenagoak utzi du bere eserle-kua. Iritxi zaio bere atsedena, eta beste baten beharrean gaude.

Honetaz ere susmoak badira, bai-nan dena dela ahalegindu gaite-zen gizon euskaldun bat sartzen. Baina euskalduna, ez bakarrik eus-kara dakiana, baizik-eta herriari eta berak dituen problemek begira legokienua.

KUKUA

beasain

SALTZAILE BEREZIAK

Azken bolada honetan, saltzaile mota berri bat agertu bide zaigu bide zaigu Goierri aldean. Behar-bada, beste lekuren batzutan ere agertuko zen noski, Dena den, sal-tzaile mota berri hau, gazte osatua dirudi eta itxura antzean jan-tzirik, ate ondora datorke etxera-ko zenbait «hauts edo apaingarri» saldu aitzakiz eta etekina, edonon-go ikastolaren alderako dela adie-raziaz (Batzuk «Donostiako Ikasto-larentzat» diote, beste zenbaitzuk «Patronato San Miguel»-en alde). Dena den, saltzaile gazte hauek «Egunon etxekoandre» «Agur» eta kidekoak badakitze; hortik aurre-ra ordea... erderaz mintza ohi dira gehienak. Hala ere, tartean baka-rran bat edo beste bada zeharo euskeraz aritua.

Nik dakidanez behintzat, ez da oraindik ikastola nahiz beste era-kunderik, inon ezer adierazteke eta berri emateke, hautsak eta apaingarriak salduaz atez-ate saltzailerik bidali duenik! Beraz, kontuz herri-tarrok nahiz goierritarrok! Badirudi, besteren kontura hizi nahi duen zenbait jende, konturatua dela zen-bait erakundek —eta ikastolak be-reziki— herriarengan duen arrakas-taz eta bere probetxurako erabili nahi duela. Kontu beraz, gaurre-gun asmo ona soilik ez da nahi-koa ta!

UDABERRIA

Bai! Aurten goa ere heldu zaigu. Eguraldiz ezin da hobe hasi du; epeltasuna eguzkia... zizatarako au-kerakoa. Bizitzaz aldiz nahastuxea-goa; ikasleen grebak eta abar di-rela bide. Apur bat lehortu du-erarik, gauzez ura kentzen hasiak dira. Ondo jaiok gaude udarako! Gogo-jarduak ere heldu dira. Le-hen baino talde gutxiagontzat an-tolatu dira. Euskeraz lehen hainba-tean jarraitzen da. Jendearen eran-tzuna nahiko urria denetan ere. Ga-raiak aldatu nonbait! Hitzaldi hauek denak ere, azkenean elkarriketa gisan jarduteko eran antola badaite-z (gazteentzat aurten egin den eran) askoz ere probetxugarriago gerta litezkeelakoan nago.

Lerro hauk argitaratzerako, Aste Santuko lau jaiak nongo bazterre-tan igaro ongi erabakia izanen du-jendeak noski eta gazteriak bere-ziki. Azken urteotan izan ere, ibili behar gorria du jendeak eta hone-tatik inor ez da libratzen nola gaz-te ala zahar. Halere ez dira gu-tziak iritenen noski. Azkeneko haue-tarikoak oraindik ere, aurrekoak hainbat edo gehiago direlakoan na-go.

MURUMENDI

eibar

ARRATE

Aspalditik dabil Arrate aoz-ao. Lau urte dala, eleiz berrizteak asi ziranetik, berri asko izan da Arrate aldetik etorri diranak.

Egitan, gauza asko igaro da bi-tarte ontan: Sapai eta teilatu mol-dateak (sapaia oso berezia da, itsasontzi itxura du ta Motrikuko itsasontzi-olatik etorri bear izan zi-ran langileak, maisu bikainak obe-ki), negurako kalefazioa ipintzea, aldare zaarra kendu eta berria ipin-tzea, ta abar ta abar. Interesgar-rirenak, XVIgarren gizaldian egin-dako margoak izan dira denontzat, zalantza gabe, «Quattrocento italia-no» deritzan garaikoa, Euskalerrian bakarra orain arte ezagutzen denez.

Oso pozik artu ditu Eibarko erriak gertaera auek, izparringi ta aldiz-kariak ere sarritan aipatu dituzte. Baina au kondairaren leen zatia da bakarrik. Bigarren zatia, gauza guzietan bezela, ez du ainbesteko zoriona.

Aste batzuek dira, Arrate-ko Pe-dro Gorostidi apaiz jaunak berriz-tea gelditu bear dala agertu zuala. Berri onek arrituta utzi zituan ei-bartar guziak. Zergaitik, zergaitik gelditu orain jarraitu bearrean? Ordaintzeko dirurik ez dutelako. Di-rurik ez Eibarren! Gezurra dirudi. 12.000.000 pezetatik 1.673.154 bai-no ez da bildu.

Eztabaidari buruz egin diran az-terketetan erabaki bat oar arazi-da. Eibarko 5.000 sendi aurkitze-tilero 100 pezeta ematera moldatuko lirakeenak. Urtebetean, 6.000.000 pezetako zuloa laister estalia izan-go litzake, eta bide au jarraitu ez-keru, urte bian sor guziak ordain-duko lirake.

Eztabaida alde batera utzita, zo-rionez, biotz oneko jendea bada oraindik ludian, 12 jokoko organo zoragarria ia duan ekarri ta aton-tzen ari da Aita Honorio Karmel-dar jatorra.

Azkenez, lanak aurreratzeko badira, «Bellas Artes»-ek ezin izan-go ditu margoak berriztu, erti-la-unek, orain arte bezela iluntasa-nean jarraituko du, eta Euskalerrian orain XVIgarren gizaldiko margo-bakar bat ba du, ezer ez izaten elduko da.

Nora begira gaude eibartarrok?

BERRI MOTZAK

I.—Urrezko Ezataiak ospatzeko «Club Deportivoak» antolatu dituen kultur itzaldietako bat, Juan San Martin jaunak eman zuan astea-rtan, Aurrezki Kutxa Munizipala-ko «Dos de Mayo» kalean duan are-toan. Gaia: «Eibarko Kondaira». Jende eta txalo ugari.

II.—Ostiral gauean, Astelena frontoian, Eibarko Ikastola Mogue-len alde pelota jaialdi bat antolatu-zan.

Leengo jokoan: Narvaiza, Atxa-Perutxo Guisasaola, izan ziran. Bigarrenen: Mendieta, Beitia-Torica, Aguinale.

Irugarrenean: Zurdo de Mondra-gon, Gallastegui-Akarregui, Arri-ran II.

Pelotari bikain auek jokatu es-keru, jakina zan azken txokoraino, beteko zana Astelena ta ala izan-zan egitan!

III.—Larunbatean, S.C.R. Arrate-ko aretoan, bertsolari berrien jaial-dia izan zan. Auek, Ziolar, Igarza-bal, Goiburu, Zendoia, Larrañaga eta Narvaiza (azken au eibartarra izan ziran).

Ordua, gauneko amarrak, eskas-xamarra izan arren, erdia baino geiago bete zan aretoa. Giro ona eta berriz bertsu zorrozak entzu-teko gogoia bertan izan ziranen are-tean.

IV.—Igandean, Arrate-ko zelaiari goizeko amarretan, XVIgarren Me-morial Bolumburu (cross) ospatu-zan. Eibarko Club Deportivoakoa izan izan bakarrik, beste toki asko-kotako korrikalari bikainak ere eto-rri ziran, Rene Jourdan, Mariam-Haro...

Institutoko neskak, txistorra eta fritoak saldu zituzten «Viaje de Es-tudios» izendatuaren alde dirua iri-batzeko.

Arrate eguna zirudian.

V.—Elgeta-n, Peña Gorbeak es-keina, Gregorio Santa Cruz jaunak omenaldi bat izan zuan. Oraingoa mendigoizale bezela. Jakina da beste omenaldi batzuek ere izan dituala dantzari eta dantza irakas-le bezela Euskalerrian alde egi-tuan lan guziagaitik.

Bere omenaldi merezira batzer-gera.

VI.—«ZUAITZAR EN EGUNA» os-patzeko Udalak antolatu zuan txi-pelketan, euskal poesia taldea, Al-fa ikastolako Igone Aramberri, 17-urteko andereino politik irabazi-zuan. «Gastaña Arbola» deritza-Ara emen.

Txikia nintzanean amonon baserrian arbola bati begira galdezka ari nintzan zer aundi eta zaarra ain lodia bai zan zer alako ote zeukan bere punta ayetan.

Amonak parrez onela ziran esan zuaitz orren izena gaztaña da izan goian zituana berriz morkol ta aleak ziran nai al nion ikutu ikutu ark galde-ta.

neri alako polita iruditu zitzaizkidan pozik eldu nion baina zulatut egia-ta.

Gero artu eta etxera sartzean ura zan pesta sartzen danbolin [beltzita]

su aundi bat eginda jiran jarri ziran xirt eta xart tiroka laster asi ziran erre ziranen bai beltux gelditu [zira]

zurituta jatian sin gustatu zitzaizkidan zaitu arbola danok naiz zarrak izan [zira]

ODILE KRUZETA

oiñati

Otsailaren 23an izan zan Ikasto-lako umeen guraso eta laguntzailen batzar nagusia, bertako batzordeak deituta. An erakutsi zituzten Juan dan urteko irakasketaren problemak eta diruaren goraberak.

Irakasketa gaien ikusten dan problemagatik, bide egokiena iduritzen zaie, Arrasate eta Bergarakuakin bat eginda, San Prudentzio aldiari Lizeo jator bat jasotzia. Orren goguaquin diardue lanian aurretik dabiltenak eta, ijakiña, onek beste buru-apurketa batzuk dakarzi, diruarenak.

Dirua aitatu dan ezker, baita aztertu zan gaur jarrita dauzen kuota motz samar gelditzen dirala eta jasotzeko bide bat egiteko bilara. Oñatiarrok, legundu dezaiozun gure ikastolari.

—oOo—

ERRIKO liburategiak atara dauen agerkari edo boletina, laugarren alia, eskuratu zaigu eta bein baño geiautan irakurri be bai. Bertan ikusten ditugun lanak, oneitxen dira.

1.—«Txingo dela ta». Oñatiar jatorrizko Sabin Irizarrek agertu dauen Txingo izeneko liburuari eskeñita.

2.—«Petrikilloren eriotza». Zumalakaregin sasi-osagille izan zan au nola il zan 1.842-ko abuztuan 11-an Oñatin eta kanposantu zarrian lurperatua izan zan.

3.—«Oinatiko etnografiak zer bait». Azalketa batzuk egiñaz asieran, lanketa au agertzen da eske-ma baten barruan, era onetan banatuaz: Oituzazko ekonomia - Jantziak - Etxea - Gizarte bizimodua - Oituzazko festaegunak - Jolasak - Herri mailako sendakintza eta Siniesteak.

4.—«Enkuesta txiki bat». Euskerari buruz, 13 eta 14 urteko eskola mutikuari egindako enkuestatxo bat iru zatitan. Euskerak dakitenei - Gurasuak euskaldunak izan arren ez dakitenei eta erdaldunei.

5.—«Oinatiko geografiaz dato batzuek». Lan saili au banatzen da: Oinatiko lurraldeen mugaketa eta deskripzioa - Morfologia - Geologia Hidrografia - Giroa eta euri-aldiaz - Meatzak eta beste lanketa batzuk - Landaretza eta lur lanak eta Giza-geografia.

6.—«Liburutegiko datuak». Juan zan urteko argitasuna - Liburu bari-errosketak eta Argazki artxi-bo baten sorketa.

7.—«Diruaren artu-emunak» eta azkenian «Oñatiko euskal kultura girua eta gaitheko kultura».

Begien aurrian daog, bertako buru edo batzordekuak, saiaketan di-ala errian jakinai eta kultura bidea zabaltzen. Agerketan diran lanak, oso aukerakua eta bikaiñan iriz-ten zaizkigu, batez be: Oñatiko etnografiak eta jeografiaren gaitheko eskaketa. Ezin leike ukatu, lanketa oneik asko kostatako iru-tuak dirala eta frutu ederrak, errian zabaldu eta ikasi biar liraketen gauzak, erriko istoria, jeografia eta etnografiak liburutxobat egiñda eskolatan erakustia, eziña al da?

Liburutegiko datuetan agertzen diranetik be, esan geike: 353 liburu barri geititua eta argazki artxi-bua sorketia. Oso ederki.

OTALORA

zuberoa

MAULE

Mauleko Chateau-Fort-en 8 etxal-de eraiki dira 38 bizitegi berriekin. Azkeneko otsailaren 8an Zuberoa Behereko lehenengo Biltzarra egin zen herriko etxean, 20 herrietako ordezkari bertan zirela. Kantoina-menduko arazoez mintzatu zen: Mauleko Eritegi-Zahartegiaren ezit-zeaz; Puyoo-Mauleko trenbideaz; bide zabalak; eletrika ezartzeaz; urak, arroila-estaliak, zikinkeriak, oto utziak eta Uhaiztandi hibaieren hezteaz.

Akademiko berri bat. Arnaud d'Andurain Maytia Jauna Biarnoko Akademian izentatua izan da, Pierre Bayau zenaren orde. Gure zorio-nak.

BARKOXE

Barkoxe herriak «Etxahun Kobla-karia» delako pastoralaren zenbait agerraldi ematea erabaki du. Hu-rrengo Uztaila eta Abuztua auke-ratu dira. Euskaltzaleek eduki be-zate gogoan.

ATARRATZE

Esne-axurien merkaturak astearte-etan egiten da, egunaren ordu 1 t'erdietan asita, Maulekoaren on-doren. Azkeneko salneurriak hauk izan dira: 7,50 tik 8,50 ra, azienda-rientzat onegarri xamararak.

Udastea heltzearekin, Uhaiztandi ibaian egingo diran deporteko lehen jardunaldien berri datorkigu.

LA MIROIR DE LA SOULE

Mauleko bi hillabeteroko au xu-berotar A. Coyos misiolariaren oroit-idaztiak argitara ematen hasi da. Lehenengo emanaldia «Nevada-ko Euskaldunei» eskeintzen die. Al-dizkari berean, E. Pee-Laborde Jau-nak bere hirugarren artikulua dakar «Euskalerrria eta Probitzien Euro-pa» ri buruz. Aspaldiko Jauregibe-rry Andereñoa «Euskal drama»z be-rriketari darraio. Pierre Viansson-Ponte berriz «Euskaldun ihes egi-ñak eta bretaniar hauzia»z dihardu.

M. E. L.

elgoibar

Kaixo!

Aurreko batetan hitz eman nue-nez gero, orain hitz hori bete be-harrean aurkitzen naiz. Jakinen du-zen bezala, «Juventur Elgoibarre-saz» ari natzaizue, eta espezialki, «Sección de adolescentes» dela-koaz. Eta nor hoberik Maite Etura baino hontaz hitzegiteko, izan ere sekzio honen bokala da eta.

—Kaixo Maite! Ager zaiguzu J.E.-ren egoera.

—Aurtengo Urtarrilean, denok bi-lera batetan elkartu ginen. Biler-a honen arrazoina, J.E.ko zuzendari-tza aldatzea zen. Botazioak eginda, honela gelditu zen: Lehendakari, Anton Azpiazu. Lehendakari-orde berriz, Iñaki Oinederra. Gainera, J.E. zenbait sekziotan zatiturik aur-kitzen da: Euskal Sekzioa, Erdal S., Zine-Forum S., Erijiio S., Aldizka-ri S., Ihardun S., eta azkenik gure sekzioa. Nahi hainbat sekzio sor-ditzakegu, jendea prest bada be-hintzat.

—Orain gu daigun zuen sekzioa. —Duela zazpirenbat hilabete, gaz-tetxoekin lanean hasi ginen. Urrian, hiru hizketaldi antolatuta genituen: Gazte haroa, Dibertsioa eta Euka-lerriko mendiak. Hizketaldi hauek, 14-15 urteko gazteentzat eginak zi-ren. Ondoren, hitzaldi haei jarrai-pen bat ematearren inkestak, men-dira irteerak etab. egiten ziren. Honela berrogei gazteko taldetxo bat sortu dugu.

—Zer moduzkoa deritzazu nume-ru horri?

—Oso ahula deritzat guk nahi du-gunerako.

—Zer nahi duzue ba?

—Orain esanen dizudana da gutti gora behera guk nahi duguna. Ha-ra!

1.—Guk izan dugun batasun bai-no gehiago gazte artean.

2.—Bakoitzak, pertsonalki, forma-zio borobilbat lor dezala.

3.—Edonoren aurrean hitzegiten ikas dezatela. Hau lortzeko, hiler-o biltzen gara denok, eta bertan iri-tziak agertzen.

Beste prolema garratz bat ere badugu. Lokalarena alegia, askotan, nun bildurik ere ez dugu izaten. Ea ba norbaitek laguntzen digun leku bilaketan.

—Eskerrikasko Maite.

GEHIAGO

Juventud. Elgoibarresako jende gehiagorekin ere izan gara. Hurren-goan aztertuko ditugu beste tal-deak. Bainan bidebatez ohar batzuk egin behar ditut: Zine-forum talde-koek, zine astebate bat eratu dute. Bertara lau hizlari etorriko dira. Hizketaldiak egin eta zenbait fil-me agertuko dizkigute. Zine zaleok ederki igaro behar dugu aste hori.

Euskal sekziokoak ere, jai aldi-ren bat eratzeokotan dira, ea ba, eutsi hortxe mutilok!

UDABERRIA

Lorentzo ere hasi zaigu lanean. Azkenez, hasi zaizkigu San Jose loreak; nik dakidan batek, bildu ditu lehen udaberri susak. Ea nu-klear zentral alu hori egin artean giro ona egiten digun. Eutsi Lo-rentzo.

HEMEN ERE BAI

Danok ezagutzen dugu Aittola ba-serri zoragarria. Bertara joaten dira Ikastolan sartu nahi duten maisuak, Euskara ikastera noski. Bertatik pa-sa zaizkigu Arrate eta Alfontso; Euskaraz ederki jabeturik etorri gai-nera.

Joan den igandean hantxe egon nintzen saldatxoa hartzen. Kristiña bixitatzerakoan, sukaldean sartu eta telebista zakarraren hotsa na-baitu nuen; joan zitzaizkidan berriz joateko gogo guztiak. Han ere sar-tu zaigu harma txepel hori.

THE CREAM

Iñaki Ansolarekin hizketan ihar-dun genuen larunbaterokoaz. Kon-juntoaren kritika bat eskatu genion eta berak honela erantzun:

—Blues jotzen duen talde bat du-gu hau. Dakizun bezala, hiru mu-sikalari ditu barruan: bateria, ki-tarra bajoa eta punteoa. Oso Blues askatu bat jotzen dute, ez dago bat ere loturirik, bakoitzak berea jotzen du, ritmo baten barruan nos-ki, hots askatasun osoa dute mu-sikalariek. Jendea berriz pentsatu-ko duk, gutti, betikoak.

Agur.

HASIER

plaentxi

Orain dala aste batzuk aldizkari hontan irakurri nuen nola SORA-LUZETIK idazten duen GAZTE TAL-DEAK ondo ikusiko zuela herrita-rrak berekin batean zerbait «esa-tea» arkatzairen bidez. Poztu nin-tzen. Orduan aurkitu nuen nere «idazlan-arimari» irtenbide bat ema-teko aukera.

Mundu osoan da ezaguna Gipuz-koako bazter hau. Ez hain polita noski, baina barruan gauza balio-tsuak ditu (biztanleak utzita)... eleiz aurrea adibidez. Egin zen baita ere «Europako Zubia» ere. Egiten dira egunero etxeak eta bide berriak... lantegiak biltzeko leku bat ere izan-go dugu laister. Bestaldetik, den-bora gutxi barru, gure haurrak la-sai ibiliko dira kale desberdin eta maite honetan... bide berria edo VARIANTEA bukatzen danean. Uda-letxea aurtun izango dugu zeharo gaztetua.

Goragoko lerroak irakurri ondo-ren esan genezake: «Ondo doa gu-re herria, ez dago zerekin edo zer-gatik kezkatu». Barkatu, baina ez ditut nik gauzak horrela ikusten. Ez naiz ni egokiena udaletzeko gi-zonen lana epaitzeko. Bakar baka-rrik azalduko dut nere aspaldiko kezka txiki bat. Bera, denok, zo-rionez edo zoritzarrez, behar du-gun gauza baten gainean... HERRI-KO KOMUNAK. Lantxo hau irakur-tzen ari diren guziei esango nieke: «Sar zaitezte eta egon hamar mi-nutuz, «lorategi hontan». Nere uz-tez, bi gauza behar dira hori lor-tzeko KATARROA (Berak ekartzen duen sudurrak tratatzea, alegia) eta itsu izatea (horrela ez bai du inork ezer ikusten). Gainera «ZE-RUKO ZATI» hori biltatzeko, atze-rritarra bazara, galdetuko beharko diozu norbaiti, ez bai du inun jar-tzen harako biderik.

Lotsagarria adiskideok gure he-rritxoan getatzen dena! Ez du inor jasotzen soineko dotore baten ja-bea izateak, oinetakoak zikinak ba-ditu. Lehen aipatutako eleiz aurre, zubi, udaletxe, egin diran eta egi-ten ari diran gauza ederrak ikusi ondoren, nola inor sartu ZULO BELTZ orretan?

Nere eskaria hau da: TXUKUN-DU KOMUNAK ETA GERO ZAINDU (Azken lan hau DENON —Udaletxe eta Herri—, ARTEAN). Gainera Pla-entxin ba gara «batzuk» gaur egu-

nean eta ez dago hain ondo «to-katzen» denean azkar/azkar etxera edo ardantegi batera joan behar izatea. GEHIAGO JARRI BEHAR DIRA.

Ez nuke nahi nere lantxo hau alferrik izatea, beste asmo batekin egina bai da. DENOK ALKARREKIN LORTU DEZAGUN, HONELAKO GAUZA TXIKIEKIN HASITA. GURE «PLAENTXIA», ZULO MAITE HON-TATIK GERO ETA GORAGO AZAL DEDILLA.

Nere ametsa.

«ASALIA»

gasteiz

Lerro hauekin, izenordez Legai-re den idazleari erantzun nahi diot. 576. alean Gasteiztik eta hemengo euskal giroari buruz zerbait esan zigun.

Legairek xehetasun batzuk eraku-tsi zizkigun. Gasteizko euskal xe-hetasun batzuk. Eta, egia esan, ez ditu oso ondo utzi. Ideia batzuetan berarekin nabil. Folklorismo hitz hori ere ez zait gustatzen, baina zoritxarrez, gaurregun, ez Gastei-zen bakarrik baizik toki askotan ere folklorismo horren praktika ikus de-zakegu.

Beste alde batetik, euskaldun bat-zuk euskaraz egiten dutenean, as-koan, taldearen batek, euskaldun dela uste duen batek, vascos (Le-gairek esaten duen bezala vasco edo euskalduna izatea ez da bar-dina) deituko die. Baina hau ere hemen bakarrik ez da gertatzen. Euskal Herriko leku gehienetan zer ikusten dugun aztertzen bada, ez ahal da zorigaitzez iritsiko erantzun berdinerak?

Euskal Herri osoan bezala, gaur Gasteizen bi indar dugu. Bat er-dal indarra: inoiz baino indarragoa. Bestea euskalduna dena: sekulan baino garbiagoa.

Dakigunez, sozio-politiko arra-zoiez Arabak aspaldi galdu zuen bere euskal mamia. Abestiak esa-ten duen bezala «zu ote zare aita-ren zaspigarren alaba»; eta araba-rrak anaia txarrenak konsideratu-rik. Beharbada hemendik etor lite-ke arabar-erdaldun baten erantzun hori, vascos esaten duenean.

Legairen lantxo horretan gauza bat garbi ikusten zen: idazle hori gasteiztarra ez zela. Hirugarren per-sona asko erabiltzen du eta (da-be, dute...). Orduan nik Legaireri galdera bi eginen nizkioke: Gipuz-koatik eta Bizkaitik euskaldun as-ko etorri da Gasteizen bizitzera. Gaurko hemengo industri gehiena probintzi anaia horietatik etorrita-koa baita. Orain Gasteizen bizi di-ren euskaldunak inoiz baino uga-riagoak izan arren, Nundik sortzen da eta nora doa haien euskal in-darra? Hauk dira lehenbait lehen bete behar diren galderak. Ez ahal diote euskaldun hauek Gasteizko herriari gehiagorik emanen?

Hemen, lehen esan dudana beza-la, bi indar hoik ditugu. Lehenen-go nahi barik handituko da. Be-raz, saia gaitzen bigarrena ere zabaltzen. Danok elkaturik sako-n-du eta ezagu dezagun gure herri-tasuna. Hau eginda gero «zaspiga-rren alaba» hori ez da beharbada izanen. Anaia guztiok bat bakarrik osatu behar dugulako.

AZKARZABAL

azpeitia

«EGUNEROKO GERTAERAK-I» ZENBAIT OHAR

Zeruko Argiaren 577garren alean, «Eguneroko gertaerak» izenburuaz Azpeitiko herrian ditugun arazo la-rrri batzuk aipatzen nituen. Hara-ko artikulua hura irakurri eta haus-nartu duten lagun eta adiskide as-korengandik eritzi bipil eta argiak jaso ditut, denak bapateko asmoa agertuz: sendakintzaren zerbitzuak ez daudela batere ondo gure he-rrian, problema honetaz beharrez-koa zaigula guztiok kontzientzia hartzea.

Bidezko derizkiot beraz, alfer eta nagi egon ez diren irakurle guz-tiei, nere aitorraren ematea.

Eritzi-emaleon artean, herriar batek eskari berezi bat egin dit. Ea du bere izena agertzerik nahi

izan; baina aipatzen ari garen pro-blema nagusiotan burubelarri sar-turik dagoen jaun jakintsu bat da. Neroni ere oso garrantzitsuak iru-ditu zaizkit herriar kezkatu honek egin ditzidan oharrak. Banoakio beraz eman nion hitza ahal dedan modurik onenez bete asmoz.

Jaun adiskide honek, gure lan-sailean agertzen genituen zenbait puntu garbitzeko eskatu digu. Le-henengoa eta nagusia haxe iza-ki: Azpeitian ez daudela hiru mi-diku; gehiago baizik. Gure alde-tik, ez dadukagu ezertxoren eragoz-piderik aldatzeko; alda beharrez-koa bada noski, zenbaki hau. De-nok dakiyegu, hiru midiku horiez gainera, jakineko egun batzuetan, espezialistak ere egoten direla Az-peitian. Baina demagun, gaur ilun-tzean, edozein egun aukeratzearen diot, guretariko edozein herriar midiku beharrez gertatzen dela; zenbat arkituko ditugu? Onenean ez ahal litzateke hiru horietariko bat izango? Gaurko egunean, zen-bat midikuk egiten dute herrian bizimodu osoa? Hiru sendagile hauetarik, batek, neure ustez ge-hiena balio duenak, zerbitzuetan pasatzen duen denboraz pentsatze hutsak larrimina sortzen digu. Zer gertatuko litzaziguke, midiku jaun hau larunbatak, igandeak, astegu-netako iluntze eta gauetan lanari utzi eta, eskubide duen bezala, be-re bizimodua egingo balu? nola geldituko ginatke? Kasu askota-rako hiru midiku ez baina bat ba-karra ez ahal daukagu?

Guk hiru bakarrik zeudela esa-ten genuen. Kontuan harturik, or-dea, herri-zerbitzuaz, herri-zerbitzu arruntak aipatzen ari ginela! Bes-te hitz batzuetan esanaz, herrian egunero ditugun premietarako, be-har jeneraletarako. Azidentiek di-rela, ondoezak, errekonozimendu jeneralak, errezetak, gaixoen asis-tenzia, bajako gorabeherak etab... etab. Zerorrek erantzun irakurle, nik izendatu ditudan eta zuk erants diezazkiokezun beste zati gehiagoren zerbitzurako zenbat sendagile ditugun Azpeitian. Aste honetan bertan ikusi ditugun gertaerak, ez ahal dira garbiki mintzo?

Espezialisten lana beste maila ba-tetan datza, beste atal bat osa-tzen, gure idaztarien sarrean ge-nioen bezala. Gai honek oso luze joko liguke, eta agian ondorio la-tzetara ginderamazke.

Jaun honek, bigarren ohar be-zala haxe adierazi dit: Azpeitiak, berak bakarrik, okulista bat ez de-zaekela sostendu. Erremedioa ere berak proposatzen du. Eta hara: lantokiak elkartu, esate batetara-ko kooperatibak, eta Azkoitian eta Azpeitian bietan konsultatoki bat jar.

Hirugarrenoz, azken ohar bat egiten dit ene adiskideak: Azpei-tiara, hauzoko herrietarik ere, as-te barruko zenbait egunetan, bi dentista etortzen direla.

Bai herrian bertakoa, majina bat urtetan ari den gizona halajaina, eta bi herbestetarik etortzen dire-nak, nik neuk denak haintzakotzak daduzkat. Arazo honetaz ez noa inor minberatzera, ez baita inon-dikan ere nere gogo-asmoa. Gehie-gizko luzamendutan ibiltzeke, ba-kar bakarrik haxe erantsiko diot: herriarrek berek nik bezain ongi dakite gaur zerbitzu hau nola ar-kitzen den. Hauzoko herrietara zer-gatik joaten diren galdegitea aski da, bete beteko erantzuna jaso ahal izateko. Hauzotik etortzen zaigun dentista batek, bere tres-neria, ia guztia, Donostian dadu-ka; ezer egin nahi izaten duenak Donostiara joan behar izaten du, lanordua galduaz.

Zenbait proposamen eginaz ama-itzen digu gure herriar adiskide honek.

Bat: Azpeitian, berehalarik am-bulatorio bat behar dugu.

Bi: Haurrentzako midiku espe-zializatu bat, erabat fijo Azpeitian egongo dena.

Hiru: Azpeitirako dentista bat fijo. Hau denboraz izango dugula dio.

Lau: Klinika bat egiteari ongi deritza; baina, aurrez, ambulatorio bat izanaz. Ambulatoriorik ga-be klinika partikular bat egitea ez zaio egoki iruditzen.

Besterik gabe, nahikoa luzatu du-gun ustetan, amaitzen dugu gure jaun honen skabidea. Eskerrik as-ko eta nahi duzun arte.

Eskerrik asko Loliola Herri Irra-tiari ere, bere irratsaioan, —geuk entzuterik ez genuen ahal izan—, toki eman omen ziolako gure idaz-lanari.

ANATSAN

PROFESIO ELKARTEEN LEGEA

Kinka larrian daude Elkarte hauek denak

Elkarte hauen eginbideak nahi dira zaindu

Nork ez ditu ezagutzen 1972garrengo Abenduan «Legegizonen Elkarteak» Madrilen izandako gorabeherak? Mutur joka hasteko zorian jarri ziren legegizon patxadatsu eta zuriak. Erabat beroturik ikusi genuen hotz hotzean hauziak erabaki nahi izaten dituen jende hau.

Zer su ote dago azpian honela irakiten jartzeko? Zer gertatzen ote da

Aparejadorea denez, «Aparajadoreen Elkarte»koa den Iñaki Erauskinena jo dugu argi bila. «Colegios Profesionales» deituriko arazoaz dago oso arduraturik.

—oOo—

—Une larria pasatzen ari omen zarete, Iñaki, profesionalok. Zer gertatzen zaizue?

—Erdaraz «Colegios Profesionales» deituriko Profesio Elkarteak une larrian daude. Elkarte hauek lege berria atera baino lehen ari ginen giroz aldatzen. Gure profesio hauek nekazari garaikoak, itxiak eta irmoak ziren. Lehenari oso lotuak. Baina gaurregun industri girora aldatzen ari ziren: ekintzaileagoak eta demokratagoak dira. Soldatapean lan egiten dugu edozein langilek bezala gazteok. Edozein langileren arazoak ditugu guk ere: lansariena, lanorduen, lanoporrena, seguruena eta abarrena. Zerikusi haundia dute «Colegio» hauen egituraren arazo berri hauek.

—Bernez duten aldaketa arazoaz gainera, ez ahal dute legearen zailtasunik?

—Gizartea bera eta politikaren sustraiak ere aldatuz joan ohi dira denboraz. Aldaketa honek badu zerasanik Profesio Elkarteetan. Honetan nabarmena da 1972garrenean Gobernuak zenbaiti jarri zion debekua. Gogozko ez zituen legegizonen galerazi egin zien Elkarteko zuzendari izatea.

—Ez dakit zuri zer irudituko zaizun, baina neri ez zait hain gaizki iruditzen zuei hesi batzuk jartzea. Baduzue zerbaiten beharra.

—Baina ipini nahi zaizkigun hesiak ez dira onak inorentzat. Norbaitek Elkartearen Batzorderako aukeratua izatea nahi bazuen, zina egin behar zuen edozein kargu politiko hartu behar duenak bezala.

Sistemaren erakundeko egin nahi dituzte Elkarte hauek. Gobernuak eskua sartzeko eskubidea nahi luke debekuak jartzeko eta lan sariak erabakitzeko. Leialtasunezko zina egin beharko lioke «Oinarrizko Legei» eta Estaduko Buruzagiari Elkarte bateko batzordean sartu nahi lukeenak.

—Zre arrazoi ditu Gobernuak zuei hesi hoiak jartzeko?

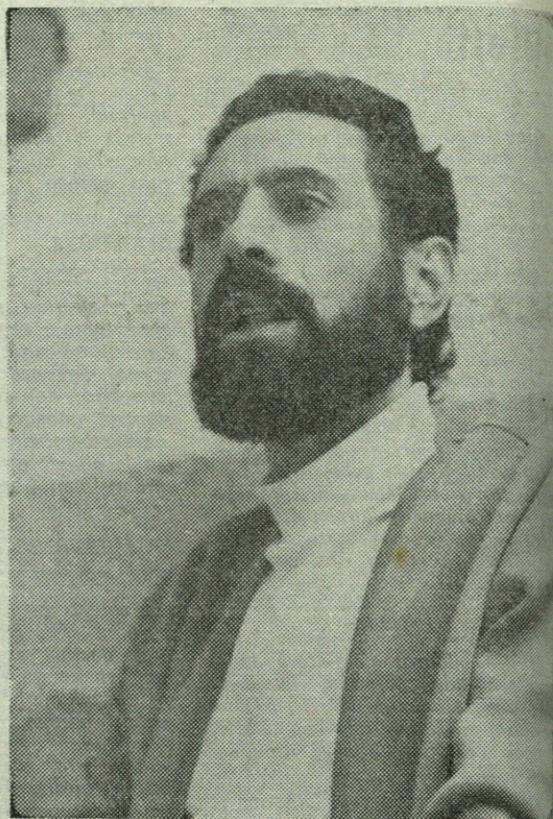
—Politikan parte hartzeko bidea izango lukete honela Elkarte hauek. Oinarri hau jartzen dute menpetasuna eskatzeko. Baina hau ondo ondotik zaintzeko aitzaki bat besterik ez da. Ez zaio jaramonik egiten profesio arazoari. Esmatzen ari diren taldeak direnez soka motzetik eduki nahi ditu Gobernuak. Gizartearen aldaketan erein dezaketen hazia zaindu nahi du ongi.

—Zuek, berriz, zer arrazoi dituzue Gobernuaren euskarri ez izateko?

—Guk, talde bezala ere, askatasuna behar dugu. Gu bakoitzaren interesak babesteko ere bagera. Alde honetatik elkartzeko eskubidea dugu. Guk geuk bilatu behar ditugu askatasun osoz geure eginkizuna betetzeko bideak eta moldeak. Ministerioko sail bihurtuz gure askatasuna eta nortasuna galtzeko arriskua dugu. Guztiekiko eta bakoitzarekiko ditugun erantzunkizunak nahasiaz askatasuna kentzen zaigu.

—Hain lotura gogorra iruditzen ahal zaizu delako zin hori egitea?

—Norbaitek batzorderako izendatua izatea nahi

Iñaki Erauskin

badu alde zuretik idatziz agindu beharko du leial izango dela Estaduko Buruzagiaz, Mugimendu Nazionalenko Prinzipioez eta Oinarriko Legeaz. Beste nazioetan jokatik kanpora geratzen dira bakoitzaren pentsaerak. Baina hemen pentsaera jakin bati lotu behar dio bakoitzak bere burua. Pentsaera horrekin bat ez datozenak kanpoan geratzen dira. Bereizketa nabarmena egiten da. Gauza bat da legeak betetzen eta bestea pentsaera berdinekoa izatea. Zergatik sartu behar du batek derriorrean pentsaera jakin bati duen moldean?

—Beste arrazoirik?

—Bai Zin egiteko erak bere baitan darama erlijio kutusa. Barruan hozkia ematen dion zerbitu eskatza zaio sineskabeari Jainkoaren eta Ebanjelioen izenean zerbitu betearazi nahi zaionean. Sinestunok, berriz ez dezakegu onar baldintza horretan egiten den erlijio. Elkartearen eginkizunaz kanpoko zereginetara behar hartzen gaitu. Kanpoan geratzen dira zin hori onartzen ez duten taldekoak.

—Erlijio askatasunaren aurka dagoela uste ahal duzu Elkarte hauek zaintzeko legea?

—Ezpairik gabe. D. Joakin Ruiz Gimenez-ek dioenez espainolen Fueroen aurka ere badago.

—Zer muga jartzen dizkizue Gobernuak lege honen bidez?

—Gobernuak onartu behar ditu Elkarte bakoitzaren araudiak. Elkartearen erabakiak ezeztatu ditzake. Hauzitararen eraman dezake Elkarteak Gobernuaren ezespena, baina bi edo hiru urte joango lirarteke hasia garbitzerako. Bienbitartean babesik gabe geratzen dira profesionalen onerako hartu diren erabakiak.

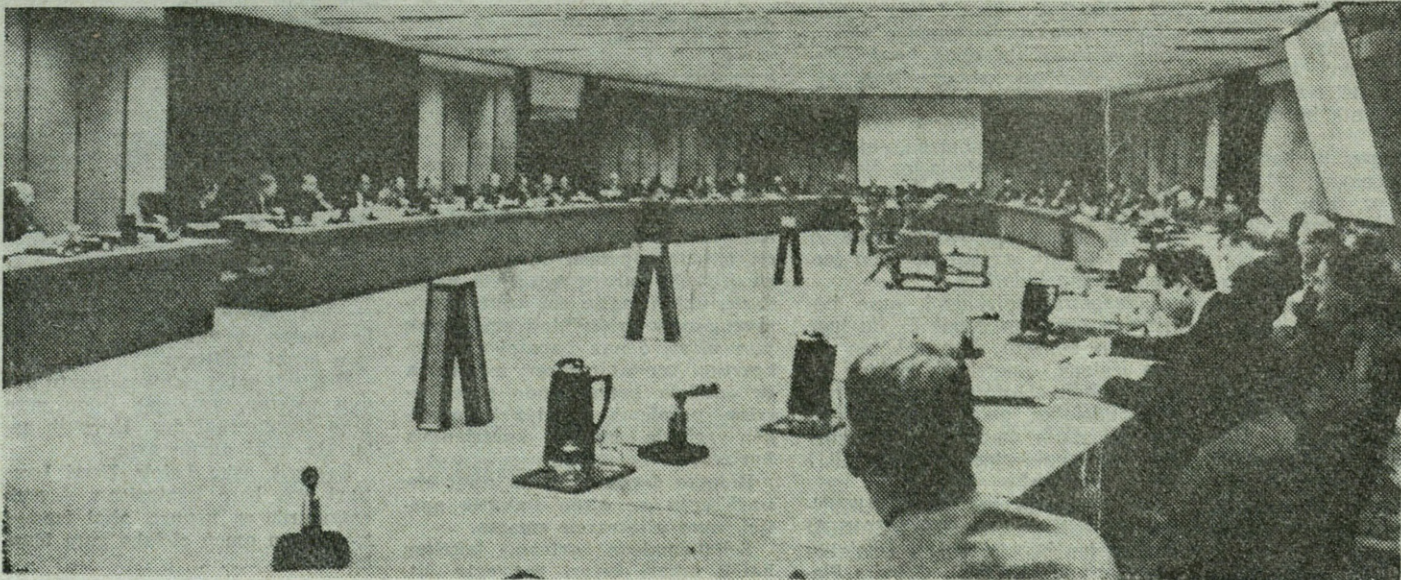
—Arazo larria duzue. Besoak tolestaturik egotea asmoa duzue ala...

—Egin genituen gure protestak legea gortetan ez tabaidatzen ari zen bitartean. Baina legea atera denez gero giro hobea sortu arte zain egon behar badago. Legeak ez die. Elkarte hauei duten larrialdi gainditzeko laguntzen. Legeak ateak irekitzen baina ixten lan gehiago hartu du. Ez die gaurregun egin behar luketen aldaketarik egiten laguntzen. Politikako gertaeretan ikusiko da legearen indarra nondi nora doan. Zer egin? Itxoin? Bakoitzak ikusiko du. Baina dena dela ez die bat ere onik egiten Profesio Elkarteetako egoera honek.

—oOo—

Profesio bakoitzak bere zereginak ditu, bere premiak, bere bideak... Talde bakoitzak elkarturik gero ohi du bere askatasuna eta nortasuna. Askatasuna eta nortasun hau galtzeko arriskuan jarri ditu legeak.

Irekitzeko eta zabaltzeko garaia heldu diren gero katramila honetatik lehenbait lehen atera daitezela opa diegu denei. Gutako bakoitzaren onerak da bide zabalean lan egiteko aukera izatea.

Gizartea bera eta politikaren sustraiak ere aldatuz joan ohi dira denboraz.